

DIRVA

Nr. 130

Lapkr.-Nov. 9, 1962

Cleveland, Ohio

'Der Spiegel' byla Vokietijoje

Spiegelio redaktorių suėmimas sukėlė pasipiktinimo audrą Vokietijoje ir nemalonus jai reakcijas užsienyje. - Nors Adenaueris greit surado "atpirkimo ožius" ir pašalino iš tarnybos, tačiau dar liko išspręsti pagrindinis klausimas apie spaudos laisvę.

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

Penkiolika metų reikėjo laukti iki Hamburgo savitrašis "Der Spiegel", kuris savo išore ir vidaus sutvarkymu primena TIME, įdėtų savo kūrėjo ir leidėjo 39 metų amžiaus Rudolfo Augsteino fotografiją. Lapkričio 7 d. Spiegelio numeryje Augsteina gali matyti jau ant to savitrašio viršelio todėl, kad jis... sėdi kėlėje ir aprašymas apie tai, kaip jis atsidūrė toje vietoje, yra to numerio pagrindinis straipsnis. Nepaisant leidėjo ir trijų svarbiausių redaktorių suėmimo, nepaisant to, kad redakcijos patalpos yra policijos užimtose, šis Spiegelio numeris Ameriką pasiekė tik su vienos dienos pavėlavimu (antradienį vietoje pirmadienio). Ir su impozantišku puslapių skaičiumi - 140. Jei patikėti lapkričio 9 d. TIME, šio numerio ir daugiau atspausa: 850,000 egzempliorių vietoje įprastų 500,000.

Žinia apie Augsteino suėmimą apibėgo visą kultūringą pasaulį, net ir Maskvos Pravda ta proga nulėjo porą krokodilo ašarų. O toks "aukštosios visuomenės" dienraštis, kaip londoniškis The Times, tą įvykį rado reikalo net du kartus komentuoti su simpatijomis Spiegeliiui. Hamburgo laikraščiai, kurie toli gražu nebuvo draugiški tam savitraščiui ir jo politikai, Spiegelio bendradarbiams pavedė savo patalpas ir archyvus.

Dėl ko tas visas susijaudinimas? Kaip jau minėjau pereiname Dirvos numeryje, Der Spiegel vedė privatų karą su Adenauerio krašto apsaugos ministriu Josef Strauss. Savitrašis paskelbė keletą faktų iš ministerio veiklos, kurie įrodė, jei ne blogą ministerio valią, tai bent neatsargumą ir neapdairumą. Be to, Spiegelis nesigailėjo ir senojo Adenauerio. Už tat krikščionys demokratai jau seniai labai šnairiai žiūrėjo į tą Hamburgo savitrašį, tačiau nerado jokių legalių priekabių. Prieš penkis savaites Spiegelis paskelbė straipsnį apie NATO rudens manevrus ir Vakarų Vokietijos kariuomenę, kurios paruošė laipsnis dar nėra visai geras. Savaitme aišku, kad sovietai apie tai žino ir be Spiegelio, tačiau tas straipsnis davė progos prikišti už tariamą valstybės paslapčių išdavimą. Tris savaites buvo rugštas priešpuliui ir tik po to staiga į Spiegelio redakcijos patalpas ir į jos varbesnių redaktorių privačius butus įsiveržė policijos būriai. Tai buvo naktį į spalio 27 dieną. (Būdinga, kad pagal vokiečių įstatymus areštus ir kratas reikia daryti dieną, išimties leidžiamos tik ypatingom aplinkybėm esant). Policijos komissaras sulaukė naujo numerio spausdinimą iki jis nesusipažins su jo turiniu, kas prieštarauja Vokietijos konstitucijai 5 str., kuris draudžia bent kokią cenzūrą. Savaitme aišku, kad jei Spiegelis išdavė kokias paslaptis, tai reikėjo konfiskuoti tuoj pat tą numerį, kuriame buvo atliktas nusikalstamas darbas. Dabartinis toks didelis policijos jėgų sukoncentravimas prieš beginklį savitrašį sukėlė didelio pasipiktinimo ne tik Vokietijoje, bet ypač užsieniuose. Kiek galima spręsti iš iki šiol pasirodžiusių komentarų, vyriausybės akcija padarė blogą įspūdį, visur kalbama apie nacizmo dvasios atgimimą ir apie demokratinės santvarkos principų sulaužymą. Net TIME, kuris aiškina, kad Spiegelis yra ne tiek į jį pa-

našus, kiek "teutonic version of Confidential magazine" rado reikalo pranešti, kad "most Germans were shocked by police-state tactics wholly repugnant and wholly unnecessary".

Kas bus toliau? Visa byla anksčiau ar vėliau pasieks Aukščiausiąją Teismą. Valstybės paslapčių išdavimas yra sunkiai nustatomas dalykas. Galima juo kaltinti valdininką, kuris išduoda jam patikėtas paslaptis, sunkiau kaltinti laikraštinių, kuris jaučia savo pareigą skelbti tai, ką jis žino, nepaisant to, kokią įtaką tai padarys tuo metu esančiai vyriausybei. Už tat daug Amerikos karinių paslapčių galima su-

žinoti iš laikraščių ir dėl to niekas nekelia jokių bylų. Tai žinoma turi savo blogų pusių, tačiau be tos teisės negalima įsivaizduoti ir tikros demokratijos.

Grėsmiančią dėl Spiegelio bylos vyriausybės krizę Adenaueris kol kas likvidavo pašalinamas iš vietos teisingumo ministerijos generalinį sekretorių Walter Strauss (krik. dem.) kuris apie ruošiamą akciją nepašalinavo savo ministerį liberalų, o taip pat suspenduodamas iš pareigų krašto apsaugos ministerijos gen. sekretorių Hopf. Tuo jis nuramino savo koalicijos partnerius -- laisvus demokratų (liberalus).

LIETUVIŲ PROTESTO DEMONSTRACIJA

Lapkričio 4 d. jaunimo iniciatorių grupė vadovaujant Romui Keziui suruošė protesto demonstraciją prieš sovietų vykdomą agresiją kituose kraštuose, primindami ir Lietuvą.

Protestas vyko priešais Jungtinių Tautų pastatą prie 43 gatvės ir 1-os Ave. Dalyvavo virš trijų šimtų lietuvių newyorkiečių, iš Stamford, Conn., Newark, N. J. ir kitų artimų apylinkių. Beveik kas antras žmogus nešiojo meniškai paruoštus plakatus su užrašais: "Enslaved Lithuanian calls helps! Communism the Road to slavery! Russians go home from Lithuania! Remember, Soviet Union brake all agreements!" ir daug kitų.

Trumpą kalbą angliškai pasakė prel. J. Balkūnas Amerikos piliečių lietuvių vardu, primindamas amerikiečiams, kad būtų atsargūs ir griežti su Sovietų S-gos atstovais derybose, kurie šiandien sutartį pasirašo, o sekančią dieną ją sulaužo. Priminė, kad jie tą padarė su Lietuva, Latvija ir Estija. Priminė, kad tas pats žmogus Mikojanas, kuris lankosi čia JAV-se tartis Kubos įvykių klausimais,

mais, Vengrijoje dar ne taip senai įvykus sukilimui prieš sovietinį -- komunistinį režimą, lapkričio 1 d. atvykęs ten pažadėjo sovietų armijai atitraukti iš Vengrijos teritorijos, bet lapkričio 6 d. jos atsiuntė dar daugiau ir pradėjo žudyti demokratinės laisvės siekiančią vengrų tautą, -- kalbėjo toliau prel. J. Balkūnas.

Mes, Amerikos lietuviai pritariame prezidento Kennedy pasipriešinimui prieš sovietų kėslus užvaldyti laisvą pasaulį, mes kovosim kartu su JAV ir reikalaujame laisvės sovietų pavergtai mūsų tėvynei Lietuvai, -- baigė jis savo žodį.

R. Kezys perskaitė paruoštą prezidentui Kennedy panašaus turinio telegramą. New Yorko didžioji spauda ir televizija šį įvykį atžymėjo. Tenka pripažinti, kad ši demonstracija buvo gerai suorganizuota ir pavykusi.

ŽINIOS IŠ VISO PASAULIO

* PRAEJUSIEJI RINKIMAI JA Valstybės nepardė didelių politinių pasikeitimų ligišiolinėje partijų lygsvaroje. Demokratai sustiprino savo

Aleksandras Merkelis darbo metu prie rankraščių.

ANTANO SMETONOS MONOGRAFIJOS AUTORIUS ALEKSANDRAS MERKELIS

Amerikos Lietuvių Tautinei Sąjungai pasiryžus išleisti plačią, išsamią ir objektyvią pirmąją ir paskutiniojo nepriklausomos Lietuvos respublikos prezidento Antano Smetonos monografiją, ją parašyti buvo kviečiamas Aleksandras Merkelis, galbūt vienas iš pačių pajėgiausių ir kompetetingiausių žmonių šiam dideliui darbiui. Kalbinamas imtis šio darbo kurį laiką atsisakė, abejojamas, ar pajėgsias dėl šaltinių trūkumo ir įvairių kitokių priežasčių. Sutikęs, visus kitus spaudos darbus atidėjęs į šalį, ir atsidėjo tik Antano Smetonos monografijai rašyti, šiam dideliui darbiui skirdamas daugiau kaip trejus metus. Iš jų vienerius metus, leidėjo ALTS

kontrolę kongrese. Respublikonai laimėjo gubernatorių postus svarnesėse valstijose, kaip Ohio, Michigane, Pensylvanijoje. Ypačiai tvirtai respublikonai pasirodė Ohio valstijoje. Nixono žvaigždė nusileidus Californijoje, Rockefelleris dar labiau įsitvirtino New Yorko valstijoje.

* KRISHNA MENON pasitraukė iš Indijos ministerių kabineto.

* KUBOS SITUACIJOJE VIS DAR NESURADAMAS GALUTINIS SPRENDIMAS. Čiuščiovas tvirtina išsiveržęs apie 40 raketų, bet JAV negali išsiderėti reikalingų garantijų laivų patikrinimui. Nerimą kelia augantis Sov. Sąjungos lėktuvų skaičius Kuboje. Samoningai ar nesąmoningai, bet Castro vis dar lieka klūtimis susitarimų kontrolės klausimais. Bus įdomu kada nors sužinoti tikroji Mikojanos kelionės į Kubą priežastis.

* ELEONOR ROOSEVELT, buv. prezidento Franklin D. Roosevelt našlė, mirė lapkričio 7 d., sulaukus 78 m. amžiaus. Skaitoma, kad jos mirtimi pasibaigė t.v. Roosevelt era, nors jos stūnis ir dalyvauja politikoje. Velionė yra suvaidinusi ne mažą vaidmenį ne tik JAV, bet ir pasaulio politikoje.

pinigiškai remiamas, monografijos rašymą padarė pagrindiniu savo darbu, o savo "sodininko" profesija part time job. Kai jau šis didelis darbas eina prie pabaigos, noriu A. Smetonos monografijos prenumeratorių ir Dirvos skaitytojų kiek supažindinti su pačiu monografijos autoriumi, kaip jis šiose neįprastose sąlygose savo veiklą rašė, koks to veikalo turinys ir pobūdis.

A. Smetonos monografijos autoriui A. Merkeliui jau įpusėjusiam šeštą dešimtį metų amžiaus ir artėjančiam į senimo eiles gyvenime teko dirbti įvairius darbus, kurie daugiau ar mažiau buvo susiję su lietuvių kultūra. Kur jam teko bebūti ir ką bedirbti, niekur ir niekad nesiskyrė su plunksna ir knyga. Šią pastarąją jis yra tiek pamėgęs ir per savo gyvenimą tiek daug pinigų išlaidęs, berinkdamas lituanistines ir prabangiai išleistas knygas, jog šiuo atžvilgiu jis yra bibliofilas. Mėgdamas knygas, domėjosi bibliografija, ją studijavo Lietuvos universitete, bendradarbiau Lietuvos Bibliografijos Institute, palaikė glaudžius santykius su XXVII Knygos Mėgėjų Draugija, skaitė joje paskaitą apie Vaidgantą kaip knygos mėgėją, kuri buvo išspausdinta draugijos metraštyje. Paruošė Jono Jablonskio bibliografiją, kuri 1931 m. buvo išspausdinta Archivum Philologicum žurnalo II t., 15-37 psl. Bibliografijos žiniose buvo išspausdinta jo paruošta Jono Jablonskio bio-bibliografija. Be to, A. Merkelis dar buvo paruošęs prel. A. Dambrausko ir Vaidganto didžiules bibliografijas, kurios liko neišspausdintos.

1930 m. Jono Jablonskio 70 m. sukakties proga A. Merkelis parašė pirmąją platesnę šio žymiojo mūsų kalbininko biografiją, kuri 1930 m. buvo išspausdinta Kalbos žurnalo II t., 7-36 psl. Rankraštis liko plati, kelių šimtų puslapių Jono Jablonskio biografija. Pirmasis A. Merklio, kaip biografo, gabumus bus pastebėjęs prel. A. Dambrauskas-Adomas Jakštas. Jis 1927 m. A. Merkeli pakvietė rinkti medžiagą Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos sumanytam Lietuvos įžymenybių žodynui. Mėgdamas knygas A. Merkelis nemažiau mėgo ir tuos, kurie jas rašė. Dar vos 20 metų jaunuolis jis jau buvo gana artimai pažįstamas su Vaidgantu, Jono Jablonskiu, prel. A. Dambrausku, kan. Kazimieru Pakalniškiu, Dėde Antanazu, prof. Eduardu Volteriu, prof. Vaclovu Biržiška ir kt. Juo toliau, juo labiau tos pažintys plėtėjos bei didėjo ir ilgainiui, galima sakyti, nebuvo Lietuvoje kiek žymesnio kultūrininko, su kuriuo A. Merkelis nebūtų buvęs pažįstamas ir apie daugelį jų vienokia ar kitokia proga nebūtų buvęs rašęs.

Kaip biografiui, A. Merkeliui galbūt didžiausias įtakos yra turėjęs jo universiteto laikų mokytojas kan. Juozas Tumas-Vaižgantas, su kuriuo universitete 1925 m. užsimezgusi pažintis virto nuodirdžia bičiulyste, kurios netemdė joks šešėlis.

-- Vaidganto kilni asmenybė -- sako A. Merkelis -- visuomet

man šviečia ir stiprina sunkiose gyvenimo valandose, kurios neišvengiamos kiekvienam žmogui. Iš Vaidganto daugiausia patyriau, kas yra mylėti artimą evangeline to žodžio prasme, ieškoti paguodos gamtoje, mylėti tėvynę darbais, o ne skambiais, bet tuščiais žodžiais.

Su A. Smetona A. Merkelis buvo pažįstamas apie 15 metų (1925-1940) ir ta pažintis buvo gana plati ir įvairi: kaip studentas universitete klausė jo paskaitų, kaip laikraštinių ir įvairiomis progomis ir įvairiais požiūriais apie jį daug rašė, talkininkavo jam ruošiant spaudai savo raštus, o nuo 1938 metų buvo jo asmens sekretorius, ir tas pareigas einant jo santykiai su respublikos prezidentu A. Smetona galbūt buvo artimesni ir glaudesni, negu kurio kito savo rangų daug aukštesnio pareigūno.

1934 m. pavasarį Pažangos bendrovei išleidus A. Merklio parašytos Vaidganto monografijos pirmąjį tomą, bendrovės valdyba prašė jo parašyti pirmojo Lietuvos respublikos prezidento Antano Smetonos plačią monografiją. Jis mielai sutiko imtis to darbo, tačiau tuoj pradėti negalėjo, nes gegužės 4 d. turėjo išvykti į kariuomenę atlikti karinės privolės, kuri dėl įvairių priežasčių porą kartų buvo atidėta. Paskirtas į 8 pėstininkų pulką, be savo tiesioginių kario pareigų pulko švietimo vadovybės buvo prašomas parašyti to pulko istoriją. Tačiau to darbo neteko tęsti, nes, naujokų apmokymą baigus, buvo perkeltas į Kauną, į Karo policijos mokyklą ir prikomandiruotas į Kariuomenės Štabo Spaudos ir Švietimo Skyrių. Neumanno ir Sasso bylos metu buvo komandiruotas į Kariuomenės Teismą padėti spaudai ruošti kaltinamąjį aktą, kuris sudarė apie 600 spaudos puslapių.

Po pusantų metų atlikęs karinę prievolę, kurios metu daugiau turėjo reikalo su plunksna, negu su šautuvu, galėjo atsidėti A. Smetonos monografijos rašymui. To darbo jis ėmė kruopščiai, naudodamasis visais jam prieinamais šaltiniais, kurių buvo apstu. Rašydamas apie A. Smetonos jaunąsias dienas plačiai naudojosi jo žodiniais atsiminimais, apie jo visuomeninę ir kultūrinę veiklą to meto spauda, kuri visa jam buvo prieinama, jo bendradarbių rašytiniais ir žodiniais atsiminimais, apie politinę veiklą -- be to meto spaudos, paskelbtų dokumentų rinkinių, atsiminimų ir paties A. Smetonos pasakojimų, taip pat naudojosi ir archyvine medžiaga. Kiek tik buvo galima surasti, turėjo visus Lietuvos Tarybos protokolų nuorašus. Daug įdomios ir vertingos medžiagos rado Lietuvos Užsienio Reikalų Ministerijos slaptajam archyve. Rinkdamas medžiagą monografijai buvo sudaręs didoką archyvą, kuriame buvo daug dokumentų nuorašų, arti tūkstančio įvairių foto nuotraukų, dokumentų rinkinių etc.

1938 metų rudenį buvo baigtas pagrindinis A. Smetonos monografijos pirmojo tomo tekstas, (Nukelta į 2 psl.)

-- Nusiramink, mes rasime kitą vietą raketoms įrengti!...

Vertė J. P. PALUKAITIS

(87)

Atėjo devinta valanda, pro šiuo metu jau tirščiau krintanti sniegą prasiveržė pirmasis ryto pilkumas, o jie, pasiekę antrąją baraką, kartojo pergyvenimų istorijas. Janscis pavaizdavo, ką jie pergyveno Szarhazos kalėjime, Grafas, kuris pats vienas buvo išgėręs mažiausiai pusę bonkos degtinės, ironiškai perdavė savo pasikalbėjimą su Furmintu, o Reinoldas turėjo pakartotinai pasakoti apie savo nutrūktgalvišką laipiojimą vagonų stogais. Viso to niekas nesiklausė taip įtemptai, kaip profesorius, kurio nusistatymas rusiškųjų šeimininkų atžvilgiu, kaip Janscis ir Reinoldas jau buvo konstatavę, pamatę jį Szarhazos kalėjime, buvo radikaliai pasikeitęs. Prasidėjusi jo pažiūra ir rusų laikysena jo atžvilgiu keistis, taip pasakojo jis, kada pagrasinęs nekalbėti konferencijoje, kol nežinosias, kas atsitiko su jo sūnumi. Paskui patyręs, kad sūnaus jau nebėra Rusijoje, jis griežtai atsisakė kalbėti konferencijoje, nes rusai tuo buvo praradę paskutinę paspaudimo priemonę. Jis be galo pasipiktino, kai rusai jį iškėso į Szarhazos kalėjimą, ir pagaliau galutinai atsivertė, kai jį su gausia užgrūdintų kriminalinių nusikaltėlių įgrūdo į nešildomą gyvulinį vagoną. O dabar, išgirdęs, kaip buvo elgiamasi su Jansciu ir Reinoldu, jis visiškai įniršo ir keikėsi gana nemokslisku būdu.

— Tik palaukite, — kalbėjo jis. — Dėl Dievo, kai tik aš pasieksiu Angliją! Britų vyriausybė ir jos toki svarbūs projektai — po velnių tuos projektus! Tuo tarpu aš turiu šį tą svarbesnio padaryti, negu raketas konstruoti!

— Ir tai būtų? — drągiškai paklausė Janscis.

— Tiesa apie komunizmą! — sušuko profesorius ir ištuštino degtinės stiklinę. — Aš nenoriu dėti svarbiu, bet beveik visi didieji laikraščiai man pagelbės. Jie leis man tarti žodį, ypač atsiminus tą šlamštą, kurį aš mėgdavau anksčiau jiems pasakoti. Aš demaskuosiu tą visą velniškąją sistemą, ir tada...

— Pervėlu, — įsiterpė Grafas, ir jo balsas skambėjo ironiškai.

— Pervėlu? — paklausė Jeningas. — Ką norite tuo pasakyti?

— Grafas tenorėjo pasakyti, kad komunizmas jau senai yra demaskuotas, — švelnino Janscis. — Ir gana pagrįdinai ir — nepriartėjant prie tamtos, pone profesoriau — tų žmonių, kurie kentėjo nuo tos sistemos metų metais, o ne, kaip tamsta, tik vieną savaitgalį.

— Taip, tai ką, po velnių, jūsų nuomone, aš turiu daryti? — norėjo žinoti Jeningas. — Paprasčiausiai daugiau apie tai negalvoti?

— Ne, — atsakė Jansecis, purtydamas galvą. — Tamsta neturi užmiršti — nei tamsta, nei kuris kitas; man nėra didesnio nusikaltimo, nėra sunkesnės nuodėmės už abuojują. Ne, pone profesoriau Jeningai, jei tamsta nori žinoti, ką mano nuomone reikės daryti, kai grįši į Angliją: papasakok žmonėms, kad mes čia, Vidurio Europoje, kad kiekvienas mūsų čia turi labai trumpą laiką gyventi, ir kad tas laikas palaipsniui trumpėja. Papasakok tamsta žmonėms ten, kad ir mes norėtume dar kartą įkvėpti saldų laisvės orą — nors kartą dar, prieš atsiskiriant su šia žeme. Pasakyk žmonėms ten, kad mes jau daug metų to laukiame ir viliamės, bet ir viltys jau miršta. Paaiškink, kai vėl grįši į tėvynę, žmonėms ten, kad į jų rankas atiduotas mūsų likimas ir ateinančių kartų likimas.

Ilgą laiką buvo tylu, Jansciui baigus, kambaryje tebuvo girdimas tik degančių malkų traškėjimas. Visi sėdėjo tylėdami ir žiūrėdami ugnį, lyg jie būtų bandę joje įžvelgti savo ateitį, apie kurią Janscis kalbėjo. Po valandėlės pakilo Grafas, tylėdamas apėjo ratu, pripildydamas tuščias stiklines, ir vėl tylėdamas atsisėdo. Ir nė vienas regimai nenorėjo pralaužti šios tylos, nė vienas neatrodė norįs, kad ji būtų pralaužta. Jie visi buvo giliai paskendę savo mintyse — kai tylą staiga perpiovė aštrus telefono skambutis.

Janscis pašoko nuo kėdės, paėmė stiklinę dešinin rankon, kad kairiąją pasiektų telefoną. Ragelį pakėlus, skambėjimas staiga nutilo, ir kiekvienas kambaryje buvęs išgirdo garsų, skausmingą šauksmą, kuris, Jansciui ragelį prispaudus prie ausies, nusilpo į tylią, bet siaubingą aimaną. Tada pasigirdo aštrus, kapotas balsas, po to kitas — aukštesnis, tylesnis, kukliojas, tačiau ką jis sakė, nė vienas ten esančių nesuprato, nes Janscis taip konvulsingai prispaudė ragelį prie ausies, kad jo rankos krumpliai pabalo. Buvusieji kambaryje, kurie nieko daugiau nebegirdėjo, tik galėjo stebėti Janscio veidą, matė, kaip tas veidas virto akmenine kauke, iš paraudusių skruostų dingstant kraujui, kol pagaliau jie taip išblyško, kaip sniego baltumo plaukai. Dvidešimt, gal trisdešimt sekundžių praėjo, Jansciui netariant nė žodžio, paskui pasigirdo traškas, lūžtas garsas, kai Janscio rankoje sutrupėjo stiklinė, nukrito ant grindų, pabirdama šukėmis, o iš žaizdų žymėmis nusėdę, sužalotų rankų pradėjo lašėti kraujas. Janscis visa to nepastebėjo, taip giliai tą akimirka buvo savo mintimis, visa savo būtybe atsідūręs kitame laido gale. Paskui jis staiga pasakė: "Aš paskambinsiu vėl", valandėlę paklausė ir tvliai, lyg dusdamas pridūrė: "Ne, ne!" — ir skubiai dėjo ragelį vieton, tačiau ne taip greitai, kad kiti kambaryje nespėtų išgirsti to paties garso, kaip ir anksčiau, kada Janscis buvo pakėlęs ragelį — skausmingo riksmo, kuris nutrūko, lyg kirviu nukirstas, pertraukus ryšį.

(Bus daugiau)

Aleksandras Merkelis (dešinėje) 1938 metais Lietuvoje su tėvu ir jaunesniu broliu, kai rašė A. Smetonos monografiją.

Aleksandras Merkelis...

(Atkelta iš 1 psl.)

sudaręs apie 500 mašinėlė rašytų puslapių. Jame buvo vaizduojamas 1874-1920. VI. laikotarpis. Galutinai spaudai rankraštis nebuvo paruoštas daugiausia dėl laiko stokos. Jau nuo 1933 m. A. Merkelis, be kitų įvairių darbų, daugiausia laiko skyrė A. Smetonos raštams spaudai ruoš-

ti. 1935 m. Pažangos bendrovei išleidus A. Smetonos Pasakytą-Parašytą pirmąją knygą, apimančią jo kalbas ir raštus 1927-34 m. laikotarpio, tuoj buvo pradėta ruošti antroji, apimanti 1935-38 m. Ji buvo baigta 1939 m. pavaršį, t.y. surinkta į špaltis ir galutinai iškoreguota, tačiau nebuvo galima jos lauzyti ir spaus-

KVIEČIAME PRADĖTI TAUPYTI PAS MUS!

5 1/4% MOKAME UŽ BONŲ TAUPMENAS

Indėliai apdrausti iki \$10,000 per federalinės valdžios agentūrą.

KAS DU MĖNESIUS DUODAMOS VIS NAUJOS DOVANOS TAUPYTOJAMS

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court, Cicero 50, Ill. Tel.

JUOZAS F. GRIBAUŠKAS, sekretorius

CHICAGO PHONE242-4395
SUBURBAN PHONE656-6330

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE APLANKYKITE

MIDWEST MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖ

2515 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-1731

Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

German Brandy 5th \$4.79
Kron-Brannvin Aquavit. 5th \$3.98
Dujardin German Brandy 5th \$5.29
Old American Whiskey Full Qu. \$3.98

Chianti Import. Wine Qu. \$0.98
Bordeaux French Wine 5th \$0.98
Zeller Schwarze Katz 5th \$1.29
Ambasador Vermouth 5th \$0.98

dinti, nes dailininkas laiku nebuvo spėjęs padaryti inicialinių raidžių, vinječių, užsklandų ir kitokių numatytų piešinių. Tad taip ir liko ši knyga neišspausdinta. Per pirmąją bolševikų okupaciją, A. Merkeliui slapstantis, žuvo jo A. Smetonos monografijos pirmojo tomo rankraštis ir visos archyvas.

Pažymėtina, kad A. Merkelis turi parašęs plačias monografijas apie Vyduną ir Vincą Kudirką. Be to, turi surinkęs gana daug medžiagos Jurgio Baltrušaičio, Balio Sruogos ir Mikalojaus Konstantino Čiurlionio monografijoms.

E. Čekienė

ST. LOUIS

BALETO IR TAUTINIŲ ŠOKIŲ VAKARAS

Baleto artistės Irenos Adomavičiūtės - Gintautienės vadovaujama YMCA grupė šių metų lapkričio mėn. 10 dieną, 8 val. vakaro ir lapkričio 11 dieną, 2:30 po pietų ruošia baleto ir tautinių šokių vakarą Southern Illinois Universiteto Auditorijoje 10th ir Ohio Street.

Programoje pirmoje dalyje šokėjos pasirodys atlikdamos lietuvių, graikų, meksikiečių, armėnų, indėnų, airių, izraelio tautinius šokius. Antroje dalyje šokėjos atliks Laisvės Viziją pagal Čaikovskio ir valandų šokius pagal Ponchielli muziką. Trečioje dalyje šokėjos išpildys pagal Chopin muziką Fantaziją, kur šokėjos turės progos parodyti atsiesto pažangumo laipsnį ir savo interpretavimo sugebėjimą.

YMCA jaunos šokėjos repetacijos metu. Dešinėje stovi studijos vedėja Irena Adomavičiūtė-Gintautienė.

24 valandų patarnavimas

Tel. 942-8038

J. S. AUTO SERVICE & SALES

Didelis pasirinkimas geros rūšies vartotų mašinų.

Dažoma karštais purkštuvais — taisomos karosrijos — motorai — bėgiai — sankabos — stabdžiai.

J. ŠVARCAS
savininkas35571 Vine Street
Eastlake, Ohio

REZISTENCIJA

Žmogus neina mirti dėl mirties, bet kad įgyvendinus viltį į pergale.

(Iš LITUANUS žurnalo vedamojo).

Pasirodęs Lituanus žurnalas tiek savo turiniu, tiek ir dvasia nusako lietuvių tautos viltį vienu žodžiu užvardinus vedamąjį — **Resistance**. Viso žurnalo turinys akivaizdžiai parodo, kad lietuvių tautos rezistencija nėra ylen tik antikomunistinis judėjimas. Ta rezistencija gyvai reiškėsi tiek prieš carų, prieš nacių, tiek ir prieš komunistų okupaciją. Lietuvių rezistencijos dvasia, jos kovingumas palaikomas vilties į tautos laisvę ir valstybės nepriklausomybę. Lietuvių rezistencija yra nukentėjusi ir neįkainuojama auką atidavusi ne vien kovai su komunistiniu žmogaus ir jo dvasios naikinimu, bet kartu yra nukentėjusi nuo netesėtų pažadų, deklaracijų ir chartų.

Žmogaus teisių įgyvendinimas pasaulyje eina, tuo tarpu bent, mažiausio pasipriešinimo keliu. Tų pagrindinių teisių ir įstatymų įgyvendinimui pasaulyje nesiimama ryžtingesnių ir nuoseklesnių priemonių. Nenuostabu tat, kad pavergtų tautų vilčiai išlaikyti, neleisti rezistencinei dvasiai numirti, reikalingos priemonės, kurios iš laisvėje gyvenančių tautiečių pareikalauja aukų ir pasišventimo.

Viena iš daugelio tų priemonių yra — nepalaujamas šauksmas į laisvojo pasaulio sąžinę apie pasaulyje tebesiančią skriaudą žmonijai, 20-jo amžiaus gėdą, kada gražiausių ir iškilmingiausių chartų akivaizdoje niekinamos ir mindžiojamos žmogaus teisės. Skriaudžiamos tautos, kurios ir trumpame savo laisvo gyvenimo laikotarpyje daug dirbo ir kūrė, kad tos teisės būtų visuotinos, kad jos apimtų dideles ir mažas tautas.

Lituanus žurnalas, mūsų studentijos patriotizmo veidrodis, nėra vien tik jų pastangų reikalas. Kartą pradėtas darbas, susilaukęs teigiamų atgarsių, privalo būti ne tik tęsiamas, bet ir uoliai visų palaikomas ir remiamas. Apie jo reikšmę jau daug buvo kalbėta ir rašyta. Bet ne tiek daug dar padaryta.

Lietuviai visad daugiau padaro ir atsiekia susikoncestravę, bet nesiblaškydami. Aktyviosios rezistencijos metas buvo didele visų jungtim. Rezistencinė dvasia ne mažiau reikalinga ir šiandien. Joje jungtis verčia mus ir šios gražios studentijos pastangos.

Lituanus — vienas iš stipriausių mūsų dabartinės kovos ginklų. Tik mokėkime jį visi panaudoti. (J. Č.)

PASTABĖLĖS APIE TRUMPAREGYSTĘ

J.B. iš Washingtono savo laiške Dirvoje (1962.10.26) kritikuoja dr. J. Griniaus paskaitą, skaitytą Washingtono lietuviams, apie auklėjimą šių dienų Lietuvoje. Pavadinęs savo laiško temą "paskaitininko trumparegystė", laiško autorius prikiša paskaitininkui "akiračio siaurumą". Mat, jis "daugiausia domėjosi ir kalbėjo apie šių dienų religinio auklėjimo sunkumus Lietuvoje", bet nenagrinėjęs rusinimo per sovietines mokyklas, kuris veikias "kaip koks svaigalas, ir jam pasipriešinti gana sunku, nors ir stengiamasi". Tai vienas trumpas atvejis.

Antrą tokį atvejį, anot J.B., paskaitininkas parodęs teigdamas, kad "partizanai pirmiausia kovojo dėl religijos, kitaip tariant ne dėl Lietuvos, bet dėl Vatikano". Pagaliau J.B. kritikuoja popiežių, kodėl jis gavęs lietuvių partizanų laišką, nepas-

kelbęs "maidų dienos" už Lietuvą, kai JAV gubernatoriai ir merai skelbia "Lithuanian Day", ir laišką baigia patardamas "panašaus pobūdžio paskaitas skaityti mažiau inteligentiškai publikai".

Dėl pirmo trumparegystės atvejo tenka pažymėti, kad iki šiol joks netrumparegis ir pakankamai inteligentiškas žmogus nereikalavo iš paskaitininko, kad jis 45-ių minučių paskaitoj klausimą išnagrinėtų būtinai visais atžvilgiais. Antra, kas Lietuvai pavojingiau -- komunistinis ar rusinimas, yra toks subtilus klausimas, kad vargu galima ar apsimoka dėl to kelti ginčą. Drįstų teigti, nors ir rizikuodamas užsitraukti trumparegystės priekaištą, kad abu jie man atrodo vienodi. Pagaliau kiekvienas paskaitininkas plačiau kalba apie tai, ką geriau žino, kam nušvies. Tai turi daugiau medžiagos ir faktų, ir gerai daro, jei nekalba apie tai, ko gerai nežino, kam neturi reikiamos medžiagos.

Dėl antrojo priekaišto tenka pasakyti, jog kiti klausytojai negirdėjo prelegentą teigiant, kad "partizanai pirmiausia kovojo dėl religijos". Ir kol paskaita nėra atspausdinta, vargu apsimoka ginčytis dėl to, kas ką girdėjo ar negirdėjo. Svarbesnis J.B. pasakymas yra tai teigimas, kad kas kovojo dėl religijos, tas kovojas "ne dėl Lietuvos, bet dėl Vatikano". Čia, deja, esu nenoromis priverstas pasinaudoti J. B. terminologija ir tokį teigimą

Pr. Čepėnas (vienas iš Liet. Enciklopedijos redaktorių) laiške Nepriklausomos Lietuvos redaktoriui tarp kita ko parašė: "Vlikas, Altas, Talka... Kažkoks noras būti veiksmu, bet neveikti ir tenkintis savireklama, dalyvaujant neveikiančio veiksmo veikloje".

Ar tai nebus pati taikliausia nepolitinė pastaba, apibūdinanti dabartinę mūsų politiką neva veiklą: "Dalyvavimas neveikiančių veiksmų veikloje"...

Gal ne taip taiklį yra Pr. Čepėno pastabos pirmoji dalis, kur kalbama apie norą "būti veiksmu" ir apie tenkinimąsi savireklama.

Pavyzdžiui, vienas iš didžiausių priekaištų Talkai (reiškia, Lietuvos Nepriklausomybės Talkai), kiek girdėti, yra tas, kad ji net ir nesireklamuoja, ką veikia ar neveikia. Išleido Lietuvos laisvės kovų dainas, bet ir apie tai lyg sarmatijasi garsintis (L.N. Fondas, apmokėjęs išleidimą, dabar tyliai platina knygą, jau daugiau kaip pusę laidos išplatinęs, bet ir tai nei džiaugiasi, nei skundžiasi...). Apie kitus dalykus tos Talkos pirmininkas tik neseniai įvykusiame tautininkų susirinkime Clevelande kiek prasiarė, bet ir to nenorėjo, kad būtų laikraščiuose rašoma... O kadangi statutinis laikas pasibaigęs, tai nenori bepasilikti, nes esą, permaža norinčių (o gal ir galinčių?) talkininkauti...

Vlikas irgi be didelės reklamos renkasi metinio posėdžio. Bet nors viešu pareiškimu dėl Kubos įvykių priminė, kad dar gyvas. Tik bloga su tais manifestiškais pareiškimais. Nes išėjo ne vadovybės nurodymas ("tautai" ar "liaudžiai"), ką daryti, o tik gerokai atsilikęs, nedrąsus pasamprotavimas. Esą, komunistai Korėjos karą sukėlė,

pavadinti tikrai trumparegišku. Ir štai kodėl: kiekvienas, kuris kovoja dėl religinio, liberalistinio ar kokio kitokio įsitikinimo, dėl teisės tokį įsitikinimą turėti ir pagal jį gyventi, tas kovoja dėl laisvo apsisprendimo ir tuo pačiu dėl Lietuvos. Vatikanas čia nieko bendro su tuo klausimune turi ir dėl to kažin ar taip jau "inteligentiška" jį čia kabinti. O jei Vatikanas ir būtų paskelbęs "maidų dieną" už Lietuvą, ar tada nebūtų jis susilaukęs iš mūsų dar didesnių priekaištų, kad kurs tas kraujo liejimą, kaip kai kas priekaištavo Vlikui, kodėl nesutabdęs partizaninių kovų Lietuvoje?

Pagaliau svarbiausias ir aktualiausias klausimas bene bus šis: ar turime moralinės teisės taip jau išdidžiai mokyti kitus trumparegystės, inteligentiškumo, patriotizmo ir kitų dalykų, kai patys kartais net savo vaikų nemokame ar nenorime auklėti patriotiškai taip, kaip auklėja kad ir ta "mažiau inteligentiška publika"?

L.D.
Washington, D.C.

PASTABOS apie veiksmius anapus tylos uždangos

puolė Laosą, Vietnamą dabar į Kubą ėmė kraustyti. Todėl, "kad nukreiptų gyventojų dėmesį nuo savo vidaus negerovių"... Kažin ar jau tik todėl. Paskui pagyrė prezidentą Kennedį, kad pagaliau pasakė "GANA", ir pakišo mintį, kad tas (šiandien jau smarčiai atslūgęs) prezidento ryžtingumas buvęs kažin ar tik ne Vliko raginimu atsiradęs: "Mes, kurie daug kartų esame prašę konkretesnių žygių..."

Pasibaigė pareiškimas ne nurodymu, ką daryti (ko būtų galima laukti iš vadovybės), o tik savu pažadu tikėtis, kad prezidentas Kennedy, pradėjęs žygį prieš Sovietiją Kuboje, pasieks ir Lietuvą... (Ligi tas pažadas tikėtis pasiekė laikraščių skaitytojus, ėmė aiškėti, kad žygis tuo tarpu ne tik Lietuvos, bet ir Kubos, berods, nebus pasiekęs).

Gal čia yra kiek savireklamos? Panašu. Tik neperdaug sėkmingos. Nes apie tokius dalykus, kaip, pavyzdžiui, ir pastarųjų dienų Kubos krizę, lietuviškam veiksmui, vyriausiam ar menkesniam, nėra ko labai gudurus pasakyti. Kiekvienas, ypač laikraščių pasiskaitęs, gali pasamprotuoti... Ir net išmintingiau išsina pasiklausyti, negu iškišmingai kalbėti.

Priešrinkiminyje Dirvos vedamajame straipsnyje buvo primintas dėsnius, anot kurio tautos turi tokias vyriausybes, kokių nusipelno. Turbūt tas pats tikėtų pasakyti ir apie mūsų veiksmus: turime tokius, kokių nusipelnom... Turime įvairių (blogų ir gerų) ambicijų, tai ir veiksmuose yra ambicijų. Esam įvairių nuomonių, tai ir veiksmuose vyrauja nuomonių skirtumai, o ne vienybė. Sugėdam dėl Lietuvos daugiau verkti, negu veikti, tai ir veiksniai išsina daugiau verksniai, negu veiksniai...

Daugiausia, berods, priverkęs bus, kaip ir pridera, tas iš veiksmų-verksnių, kuris vadinasi vyriausioju. (Daugiausia prirašęs kilniažodžiaujančių atsišaukimų ir skundų-memorandumų). Tokia veikla populiari mūsų vadinamose masėse. Net ir masių viršūnėlėse. Anapus tylos uždangos vyksta judėjimas. Tyliai, tyliai, pašnibždomis vienas kitas prasitaria, kad esam ant permalūnų slenksčio: Lasas (Lietuvos Atgimimo Sąjūdis), girdi, ant pirštų stypčioja prie Vliko durų ir teiraujasi, ar neišleisti. Tai ar iš Talkos išėjo, ar ką? Na, ne, dar neišėjo: o gal ten (kur kiek daugiau ir garsiau verkia) neišleis? O gal, jei, anot Pr. Čepėno, yra noro "dalyvauti neveikiančių veiksmų veikloje", norės ten ir ten dalyvauti? Veikimas taip nepadidėja, bet bent gi atsiranda apie ką pakalbėti ir net "papolitikuoti"...

Iš visų gerų ambicijų Vlikas stipriausiai laikosi vienybės ambicijos: kad visos "ožkos" (ypač "talkininkai" ir "frontininkai", jei ne su pajėgomis, tai bent su varda) ateitų prie jo "vežimo". Chicagoj irgi vyksta judėjimas: susitikinėja "parlamentarai" ir visi, atrodo, nepaprastai vieningi dėl vienybės vieningumo. Atsargiai užsimenama -- o kas dar sėdės bendrame vieningame vežime, kas važnyčios... Tik nėra dar kalbų -- o kaip ir kur važiuosim, tai yra -- kaip ir kaip veiksim vieningai.

Turbūt nedrąsu apie tai net ir pradėti kalbą, nes dažnam gal neaišku, ką iš viso apie tai manyti. O jei yra nuomonių, tai jos dažnai suskamba smarkiai skirtingai net ir tarp tų, kurie (pagal iškasas ir vėliavas) rodos turėtų būti vieningos nuomonės...

Ar tokios skirtingos nuomonės pas kiekvieną jau galutinės, ar dar galima dėl jų tartis? Jei galutinės, tai kokia gi prasmė užsimerkus vėl kartoti gulbės-vėžio-lydžio pasaką. O jei dar suderinamos, tai ar ne nuo to geriau būtų ir pradėti?

Vlikas ne taip seniai, PLB Valdybos kviečiamas, nesirijo netgi "vienybės demonstracijai" -- jam atrodė kažkaip nepatogu (ar nepadoru?) suėti į vieną salę su "atskalūnais" ir, jei ne ką dau-

giau, tai nors kokią rezoliuciją bendrai ir vieningai parašyti. Bet dabar (tyliai, be jokios savireklamos) į savo posėdį pakvietė "atskalūnus" (LNT, L. Fronto Bičiulių pirmininkus, gal ir kitus) ateiti ir tenai pasidalinti mintimis.

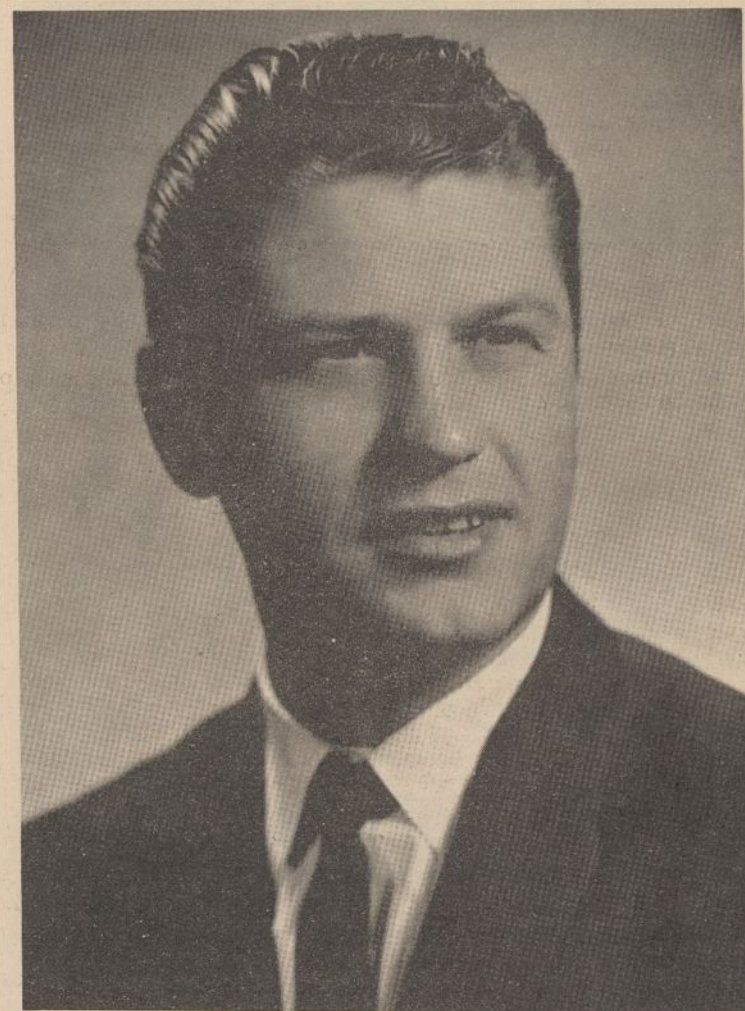
Ką gi, gražu, jei tikrai pasidalinti, ypač, jei pasidalinimą lydi ir nusiteikimas pasidalintas mintis apsvarstyti, be išankstinio nutarimo viską atmesti. Tik vargas, kad šiandien daug kur tos mintys yra lyg ir išbėgusios iš tradicinių "partijų" rėmų, ir šis metas gali būti nedėkingas dalintis mintimis tarp tų "partijų" atstovų. Juo labiau nėra dėkinga dalintis mintimis tarp veiksmų atstovų. Pavyzdžiui, nors Vliko pirmininkas ir kviečia "atskalūnus" į Vliko posėdį, bet aplinkui garsiai skamba to paties Vliko šulų protestai prieš tokį kvietimą... Arba, kas dalinsis mintimis, pavyzdžiui, LNT vardu, jei yra tik "ad interim" pirmininkas, kuriam atrodo, kad pirma reikėtų savo tarpe patikrinti, kokios gi iš tikrųjų yra tos mintys (dėl veikimo, ne dėl verkimo), kuromis būtų verta su kuo daugiau dalintis. O nuo to pareina ir tai, kas tomis mintimis turėtų dalintis.

Skirtumai tarp veiksmų (ir skirtimų veiksmų atsiradimas) kilo daugiausia iš pažiūrų skirtumo į tai, ko veiksniai (visi ar bent kai kurie) turėjo verčiau nedaryti,

bet darė. Dabar daugelis tų nuomonės skyrimosi priežasčių jau yra išnykę. Nebegirdim "vyriausybės-seimo" problemos, reta beišgirsti ir "tautos atstovavimo" monopolio klausimą beprisimenant, maždaug pasibaigė ir "kompetencijų kova" su Lietuvos diplomatija (kuri iš tos kovos išėjo aplamdyta tiek, kad net buvę tramdytojai dirbtinėmis priemonėmis bando didinti jos prestižą), -- žodžiu sakant, daugumas svarbiųjų skirtumų sudilo. Bet nebuvo, ir šiandien juo labiau nėra išsiaiškintos pažiūros į tai, ką veiksniai turėtų daryti, bet nedaro.

Į tą klausimą, atrodo, nėra pasirengę apčiuopiamai atsakyti nei paskiros grupės ("partijos"), nei juo labiau paskiri veiksniai. Nuomonių yra, bet negirdėti jų apsvarstytų ir apčiuopiamai sistemingai išdėstytų. Dėl jų tebėra ir svyravimų ir net aiškių nesutikimų, kurių išsidėstymas nesutampa su veiksmų ar net ir organizuotų grupių ribomis. O taip esant, nuomonių pasidalinimas tegalėtų būti įmanomas nebent tarp paskirų asmenų, kalbančių tik savo vardu, bet ne tarp tų ar kitų susigrupavimų atstovų.

Nusiminti? O kodėl? Jei yra gyvų nuomonių, pažiūrų, tai jos susikristalizuos. Laiko, deja, yra: aplinkybės mąstyti "tolimomis distancijomis" dar neišnyko. Tik apsvilumėm, bet tikėtumėmės, kad toks susikristalizavimas įvyks jau dabar, tokia "užsakytine" proga, kaip pavyzdžiui, eilinis Vliko narių susirinkimas.

Solistas VYTAUTAS PRAPUOLĖNIS lapkričio 25 d. Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Worcesterio skyriaus ruošiamame koncertebaliuje išpildys meninę programą.

E.Meilaus nuotrauka

The Great Brandy from the Rhine

VXOP • 80 proof

...the Great Gift for the Holidays

Connoisseurs: Send 10¢ and self-addressed envelope for handsome booklet of brandy cocktail recipes by famous European bartenders to: GERMAN DISTILLERIES LTD., NEW YORK 20, N. Y.

MOKAME

4 ¹/₂ %

metinį dividendą už visas taupymo sąskaitas.

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanavskas, Pres.

VITALIO ŽUKAUSKO 135 KONCERTAS

Pirmutinį po vasaros atostogų kultūrinės atgajos pobūdį turėjimą čia rugsėjo 29 d. Liet. Svetainėje. Vakaras buvo skirtas sudėtinei smuikininkės Brigitos Pumpolytės ir akt. Vitalio Žukausko programai.

Pasisveikinęs su klausytojais, V. Žukauskas prasitarė, kad šis jo koncertas (taip jis pats vadina savo vienasmenio spektaklį) esąs iš eilės 135-tasis. Susirinkusieji šia proga jam smarkiai plojo.

Tikrai V. Žukauskas gali didžiulis, išvaręs mūsų išėjvos scenos gyvenime labai ilgą vagą. Šis humoro maestro, tur būt, bus pralenkęs visus savo meno draugus, nuo bolševikų pasitraukusių iš Lietuvos vaidintojus-aktorių, nes vargu kuris jų yra taip plačiai susitikęs su publika, kaip Žukauskas savo išvykose. Keli jų visai nuleido rankas, liko neveiklūs, teatro menui beveik dingę. V. Žukausko, matyt, būta lankstesnės prigimties. Nesant profesinio liet. teatro ar net pastovesnio mėgėjų sambūrio, prisitaikydami naujoms aplinkybėms, jis susikūrė savitą sritį -- vieno asmens išpildomą įvairenybių teatrą. Čia vaizduojami trumpi sąmojingi gabalai, linksmi nuotykių, humoristinės gyvenimo padėty; čia įeina improvizacija, deklamacija, pašaipus daryties sugretinimas su praeitimi ir t.t.

Kur nors vykdamas, V. Žukauskas atsiveža vis skirtingą savo

Aktorius Vitalis Žukauskas

išpildomų dalykų repertuarą. Ne tik baltimoriečiai, bet ir visa lietuvių visuomenė gali būti jam dėkinga, kad neužkasė savo talento ir niekad negrasino "pabėgsias pas svetimuosius", jei saviškai nesudarys jo vaidybos darbui pagrindo arba tautiečių nebus pakankamai liaupsinamas.

Nuo paskutinio V. Žukausko atsilankymo Baltimorėje buvo praėję trys metai. Ir šį kartą jis vėl sublizgėjo savo neišsamiu gyvastingumu ir spalvingumu. Nors spektaklio metu, radęs progą, taikliai įspraudė užuominą apie savo žilstančius plaukus, bet jo judesiai, humoras ir kunkuliuojantis kūrybiškumas atrodė

nė kiek per tą laiką nesumažėjęs ir nenublikęs. Nenusilpęs nei jo labai jautrus gyvenimo apraiškų pagavimas. Tas pats sugebėjimas pinti mūsiškės, lietuviškos, ir amerikinės buities vaizdus, neprasikišant kokiu šališkumu ar blogu skoniu. Laikysena grakšti, judesiai jauni -- jokio kampuotumo. Jo vaidybiniam išradingumui ypač paslaugios kijos -- jas visaip lanksto, pina ir raito, kaip gumines. Į sceną jis tiesiog skriste įskrenda. Čia veikia vienas, bet pagal temą, esant reikalui, jis tuoj susikuria saukius, veiksmui reikalingus dalykus, pašnekovus, oponentus ir atskirą paveikslą jau užbaigia "keliese". Žinoma, žiūrovas visą laiką mato prieš save tik vieną tikrą asmenį, kitų veikėjų buvimą jis pergyvena tik savo vaizduotėje. Taipgi V. Žukauskas iš scenos nuolat palaiko ne nutrukstamą ryšį su publika, į ją kreipiasi, ko klausdamas ir neva lūkuriuodamas atsako.

Rengėjai, garsindami jo atvykimą, visuomet žada gausybę juokų. Betgi V. Žukauskas anaipol nėra tik juokintojas-komedijantas, o idejinis menininkas. Jis net dvigubai kūrybingas: vaidmens atlikėjas ir kartu kūrėjas daugelio savo programos dalykų -- kaskart naujų, šviežių, patrauklių, įvilkių į gyvą pavidalą ir spalvingą išraišką. Nepaprastai pastabiai iškelia šių laikų mūsų ydas ar dvasinį nuosmukį. Visa tai gambiai pavaizduodamas scenoje, verčia žmogų-žiūrovą juoktis iš savo silpnųjų.

Nors juoktis, sakoma, yra sveika, o šypsena ir juokintojai šiame krašte ypač vertinami (labiau už tragikus), bet vietos lietuvių nesiteikė gausiau susirinkti šios neeilinės programos pasiklausyti. Anksčiau į baltimoriečių parangas atvažiuodavo Washingtono lietuvių būrys. Šiais metais jų beveik jau nebematyti. Viskuro persisotinus visuomenė jau taip atbukusi, kad nebežino, nė kas ją domina. Į šį dvigubą patiekimą kultūrinį -- meno pobūdį atsilankė tik 120 žmonių.

Didelio skaičiaus tuščių vietų salėje blogą įspūdį patys V. Žukauskas švelnino juokaujančiu paaškinimu: esą publikai reikėtų dalinti "green stamps". Viena tautybė, anot jo, New Yorke jau praktikuoja šitokį žmonių prisiviliojimo būdą.

Kitur lietuviai dar vos tik įžengę (Detroite) į savo bendruomeninį namą arba dar tik svajoja įsigyti (New Yorke). Mūsų miestiečiai jau virš 40 metų didžiujasi savo vadinama svetaine: čia be didžiulės salės, talpnančios iki 500, yra ir kelios mažesnės. Tik, deja, savo Namu mūsiškiai nebrangina ir nuo jo vis labiau tolsta. Savas Namas saviems reikalingas jau pasidarė per didelis...

Vakaro turiniui praturtinti ren-

gėjai, Baltimorės apyl. Bendruomenės valdyba, pasirūpino ir muzikos patiekalų dalimi. Ši meno šaka jau nuo senų laikų žmogų žavėjo, ugde ir kėlė jo dvasią, ramino ir net gyde. Bet mūsiškei visuomenei ir ši grožio sritis jau nebuvo pakankamu masalu, nesutrukė daugiau žmonių salės erdvei užpildyti.

Jaunoji smuikininkė B. Pumpolytė, šiais metais čia koncertuojanti jau antrą kartą, nėra tik mėgėja, publikos linksminoja, šiaip programos įtarpas, naudojamas televizijos vadin. "show'uose". Ji tikras ir retas talentas. Jos atlikti dalykai (gaila: nė vieno liet. kompozitoriaus) techniškai ir apipavidalinimo atžvilgiu nelengvi, pasirenkami tik patyrusių ir garsių šio instrumento valdytojų, buvo pagroti švariai, sklandžiai, su atsidėjimu, susikaupimu ir grakščiu stiliumu. Ji pasmuikavo šiame krašte labai populiaraus Mendelschono smuiko koncerto 3-ją dalį (allegretto non troppo), Saint-Saens'o "Įvadą ir rondo capriccioso". Nesiliaujant publikos plojimui, priedur dar pasmuikavo Sarasate's "Čigonų melodijas" (Zigeunerweisen) ir tango "La Cumparsita". Perdėm puikus frazavimas ir stipri išraiška.

Nelaimė, kad mūsų visuomenė nėra pajėgi sudaryti užnugarį saviems menininkams remti ir išleisti juos į amerik. publikos priekį. Mūsų talentai, kaip ir visa kita, išstipsta mūsų tarpe, kitataučių dėmesio nepasiekę. Su žinojau, kad B. Pumpolytė, šiuo metu lankanti kolegiją su muzikos skyriumi, neturėdama vilties prasiskverbti pro užtvartą ar į šio krašto smuiko solistų koncertininkų "žvaigždyną" ir neviliojama nuobodaus, nors ir pastovaus, darbo simfoniniame orkestre, savo smuiko žavesiu rengiasi gydyti šio krašto neišsivysčiusius, protiškai atsilikusius, vaikus tam tikroje jiems įstaigoje ar mokykloje. Štai tau ir "neribotų galimybių" šalis... Jau ne vienas iškilųjų mūsiškių menininkų yra priėjęs "dead end".

Kai paskutinį kartą pasikėlė uždanga, prieš žiūrovų akis atsiskleidė labai iškalbingas regi-

nys. Čia stovėjo jau visai nuri-mės ir jaučiai galvą nuleidęs vitališkas Žukauskas. Šalia jo dvi jaunos merginos -- smuikininkė ir jos palydovė fortepijonu (taipgi studentė, nelietuvė) su gėlių puokštėmis glėbiuose. Toj pačioj eilėj senelis baltimoriškis mecenatas Jonas Lietuvninkas. Tai lyg koks darnus trijų gentkarčių junginys, atnešęs savo laimėjimų derliaus pėdus. Jauniausioji sužibėjo savo talento išgautais smuiko muzikos garsais. Antrasis vaizdžiai paskleidė gyvenimo tikrovės iškarpy, išskeldamas jų tragiką karikatūriškumą. Ir seniausias jų tarpe -- savo daugelio me-

tų kruoštas darbo vaisiaus duoklė -- 400 dol. auką vietos Liet. Bendruomenei jos tautiniam ir kultūriniam darbiui paremti.

Rengėjų vardu Baltimorės Liet. B-nės pirmininkas Julius Šilgalis šia proga įteikė J. Lietuvninkui tautinėmis spalvomis papuoštą padėkos lapą (adresą) su valdybos narių parašais ir šiais žodžiais: "Tegu Jūsų pavyzdys dirbant ir aukojant Lietuvos reikalams lieka mums šviesiu pavyzdžiu". Publika visų trijų dovanas nuoširdžiai įvertino -- padėkojo ilgų plojimų ir atsisveikino iki kito pasimatymo.

J. Paukštaitis

IŠRINKTA NEOLITUANŲ NAUJA CHICAGOS VALDYBA

Lapkričio 4 d. Dubysos patalpose, Chicagoje įvyko LST Korp! Neo-Lithuania metinė senorių sueiga. Be gausaus skaičiaus senorių, sueigoje dalyvavo visa korporacijos vyriausioji valdyba ir garbės filisteriai: Genovaitė Modestavičienė, Juozas Bačiūnas ir Teodoras Blinstrubas. Pirmininkavo Chicago neolitu- anų pirmininkas Rimas Staniūnas, sekretoriavo Dalė Benokraitytė-Gotceitienė.

Po valdybos ir revizijos komisijos pranešimų vyko kėlimai į senorius. Pakelti į senorius ir lapkričio 10 d. gaus spalvas: Regina Česaitė, Julanta Gamziukaitė, Julija Gepnerytė, Jolanda Gližerytė, Regina Jasiūnaitė, Ramunė Jurkunaitė, Alvyra Kavaliūnaitė, Eugenija Ma-

žeikienė, Rūta Paplėnaitė, Rūta Raulinaitytė, Daiva Rūkaitė, Kristina Sabaliauskaitė, Gražina Sirutytė, Jūra Stanulytė ir Juozas Zymonas.

Išrinkta ir nauja Chicago valdyba iš Rimo Muloko, Jono Valikiūno, Silvijos Norkutės, Juozo Andrašūno ir Švytrius Gotceito. Kandidatė išrinkta Jūra Stanulytė.

Rev. komisijon: N. Stakauskienė, dr. J. Juodikis ir J. Žvynys. Vyrr. dainininku nepamainomas Antanas Plytnikas.

Naujoji valdyba pareigas perims lapkričio 10 dienos iškilimėse Midwest salėje, Chicagoje, 6. N. Homan Ave., tada paaiškės ir pasiskirstymas pareigomis.

V.A. Račkauskas

Vaidžiai iš neolitu- anų sueigos Chicagoje lapkričio 4 d.

V.A. Račkauskas nuotraukos

COSMOS PARCELS EXPRESS CORPORATION

Paskubina jūsų siuntinį jūsų draugams ir giminėms į bet kurią SSSR dalį. Licensed by Vnesheimportorg

SIUNTINIAI APDRAUSTI — PRISTATYMAS GARANTUOTAS — GAVĖJAS NIEKO NEMOKA

Visuose mūsų skyriuose jūs rasite didelį pasirinkimą medžiagų moteriškiems ir vyriškiems drabužiams ir tuo sutaupysite nei perkant kitur. Jūs galite gauti ir kitokių reikmenų tinkamų siuntiniams pigiau nei bet kur kitur. Dėl papildomų informacijų ir nemokamų kainaraščių rašykite ar aplankykite jums artimiausią skyrį:

- ATHOL, Mass. — 61 Mt. Pleasant Street CH 9-6245
- BOSTON 18, Mass. — 271 Shawmut Avenue TL 2-1767
- BUFALLO 6, N. Y. — 332 Fillmore Avenue TL 6-2674
- BROOKLYN 11, N. Y. — 370 Union Avenue EV 4-4952
- BROOKLYN 7, N. Y. — 600 Sutter Avenue DI 5-8803
- CHICAGO 22, Ill. — 2222 W. Chicago Avenue BR 8-6966
- CHICAGO 8, Ill. — 3212 So. Halstead Street WA 5-2737
- CLEVELAND 13, Ohio — 904 Literary Road TO 1-1068
- DETROIT, Mich. — 7300 Michigan Avenue VI 1-5355
- GRAND RAPIDS, Mich. — 606 Bridge St., N.W. GL 8-2256
- HAMTRAC, Mich. — 11333 Jos. Campau TO 7-1575
- HARTFORD, Conn. — 132 Franklin Avenue CH 6-4724
- IRVINGTON 11, N. J. — 762 Springfield Ave. ES 2-4685
- YOUNGSTOWN 3, Ohio, 21 Fifth Ave. RI 3-0440

* YONKERS, N. Y., 235 Neppenhau Ave.... GR 6-2681

(atidaryta nuo treč. iki penkt. 5-9 val.; šeštad. 10-9 val. sekmadieniais 1-6 val. p.p.)

- LOS ANGELES 22, Calif. — 960 So. Atlantic Blvd. .. AN 1-2994
- LAKEWOOD, N. J. — 126 - 4th Street FO 3-8569
- NEW YORK, 3, N. Y. — 39 - 2nd Avenue AL 4-5456
- NEW YORK 11, N. Y. — 135 W. 14th Street CH 3-2533
- NEWARK 3, N. J. — 428 Springfield Avenue BI 3-1797
- NEW HAVEN, Conn. — 509 Congress Ave. LO 2-1446
- PATERSON 1, N. J. — 99 Main Street LO 4-4619
- PASSAIC, N. J. — 176 Market Street GR 2-6387
- PHILADELPHIA 23, Pa. — 525 W. Girard Ave. PO 5-5892
- PITTSBURGH 3, Pa. — 1015 E. Carson Street HU 1-2750
- SAN FRANCISCO, Calif. — 2076 Sutter Street FI 6-1571
- WATERBURY, Conn. — 6 John Street PL 6-6766
- WORCESTER, Mass. — 174 Millbury Street SW 8-2868
- VINELAND, N. J. — W. Landis Ave., Greek Orthodox Club Bldg. Skyrius atidarytas penktadieniais, šeštadieniais ir sekmadieniais

Kelias į kairę

ALĖ RŪTA

Dirvos konkurse premijuotasis romanas

(11)

— Ar lazda reiks paimt tai raganiotei! — Paskui, susijuokus: — Nagi, ir teisybės daug pasakė pikčiurna!

— Taigi, kad teisybė! Ale kad tėtėlėjo ponams! Giminė, bet kaip gėdos neturi... — pradėjo byrėti senių balsai. Stori ir ploni. Rimti ir juokingi, pataikaują.

Man vienoje ausy ėmė zvimbti, o akyse darytis tamsu. Nuėjau atgal į savo palėpę, užsukau laikrodį, atsiguliau ir išmiegojau iki pirmadienio ryto. Kai žadintuvas nučirškė šeštą, buvau išsimiegojusi, galvos skausmas pradingęs. Tik buvo kiek silpna.

Apsirengiau juodu sijonu, balta bliuzele su uždengtu kaklu ir juoda aksomine rožele; plaukus susiškavau lygiai, susukau į gražų kuodą. Aš taip mėgsu. Mama kiek apsiabarė už vakarykščią. Išgėriau stiprios kavos ir išskubėjau į traukinį. Žmonių, kaip visada, prisigrūdė daug. Tasai stambus ponas, kuris dažnai į mane spokso, šiandien sėdėjo prieky manęs neat-sigrėždamas ir nesidairydamas. Bet kitas, augštas, gražus, šyptelėjo ir visą kelią nenuleido nuo manęs akių. Jau net pykt pradėjau.

Ištaigoj buvo labai daug darbo. Dabar, eidama Maplewood gatvėmis, atsimeinu, kad rašiau ir rašiau, tarškinau mašinėlę, nebežinodama nei ką. Kažką sakė vyresnioji, pagūščiojo pečiais. Merginos aplink šaipėsi

ir šnibždėjosi. Paskui atėjo bosas, padėjo didelį lapą prieš mane ir liepė perrašyti. Rašiau, akyse mirguliuo, kartais nebeįsikaitydavau... Tada vėl atėjo bosas, perskaitė, susiraukė, man liepė eit pasivaikščioti.

Einu pykdama, kam visos merginos šnibždėjosi, ir aš nežinau apie ką. Gyvatės mane apkalba... Gyvatės mane apkalba... Kartoju vis garsiau ir garsiau. Štai žmogus atsigrėžia, jo akys didelės...

— Duosiu gyvatėms! Kai grįšiu, tai ir duosiu, kad net dulkės! — kalbu sau. Jau matau platų Dianos sijoną, aptemptą megztuką. Įsivaizduoju, kaip vienai plėšiu suknelę, kitai kandžioju rankas. Ir nusijuokiu. Du žmonės sustoja priešais mane, kažką sako. Spjaunu į juos ir einu, einu tolyn. Nusiimu batus: augštais sunku eiti. Moteriškė paima už rankos manė ir sako:

— Ar tau negera, brangioji?

Pastumiu ją ir pradėdu bėgti. Taip neramu, taip neramu. Kas namie, gal kas atsitiko? Eisiu namo. Spjaut man į bosą! O toms gyvatėms akis išdraskysiu!

Viešpatie, dega! Tenai, toliau — liepsnos, liepsnos! O gal saulė? Ne, liepsnos virsta, dūmai, liepsnos... Va, jau traska, užia, darosi tamsu... Sudegs Maplewood, sudegs mūsų miestas. O gal ir namie dega? Bėgsiu namo! Bėgdama parklumpu. Kažinkoks, biestas, vyrras kelia už alkūnės. Duodu kumščiu jam į krūtinę ir vėl bėgu. Taip karšta, gal dega čia pat. Viešpatie, kaip baisu! Garsiai kalbu maldas. Seniai seniai seselė išmokė. Kaip gerai, kad atsimeinu maldą! Liepsnos artėja. Bet aš labai pavargusi. Sustoju, atsiremiu į stulpą. Atlošiu galvą. Kvepia alyvom. Prie namo didelis krūmas. Kad žydi, kad žydi... Taip gražu ir taip liūdna! Ašaros pačios bėga. Jau liepsnų nebesimato, gal užgesino, Maplewood nesudegs. Bet gal dega namie? Farma sudegs, mūsų medžiai, žolynai... Va,

stapteli geltonas taksi. Mosteliu jam ranka. Atsidaro durys. Įsėdu. Pasakau, kur važiuosiu. Žmogus atsigrėžia. Ko jie visi gręžiasi į mane? Ar aš kokia kvailė? Ko jie spokso? Pasakau šitam piktai. Jis važiuoja. Važiuoja, važiuoja. Liepsnų nebėra, bet karšta. Atsidarau langą, visticiek karšta. Jis kažką sako. Aš pradėdu dainuoti. Dainuoju, dainuoju. O paskui jam sakau:

— Aš iš Dainorynės.

Kvailas! Nesupranta. Nesupranta lietuviškai. Kai privažiuojam farmos trobas, tas žioplys ir sako:

— Devyniolika dolerių trisdešimt penki centai.

Aš jam sakau:

— Tu kvailas.

Jis atseka paskui mane į trobą. Mama skėsteli rankomis: vidury dienos! Ir ne traukiniu, kas yra? Aš rodau į tą kvailį, imu bartis ir verkti. Mama atrodo išsigandusi. Greitai atsineša piniginę, užmoka, tas išvažiuoja. Tada ji man kalba. Glosto mane ir kalba. Nesibara. Aš imu pasakot apie tas gyvates, apie boso plikę, kai prie manęs pasilenkia su raštais, apie gaisrą, apie gaisrą Maplewood'e... Man vėl karšta ir baisu. Imu šaukt:

— Mama, ar čia nedega? Ar ne? Ko taip karšta?

Mama įstumia mane į miegamąjį ir liepia gult. Aš atsigulu, bet ir vėl atsikeliu. Mama kalba telefonu. Kalba su savo drauge iš Maplewood. Ar nedegė, niekas nedegė? Tikrai? Ji stebisi ir žiūri į mane. Aš stoviu tarpdury. Mano mama graži. Tokia graži... Pranas ją myli labiau, negu mane... Taip liūdna, tokia aš viena pasauly. Pradėdu verkt, raudot, raudot iki aptemimo. Zvimbta tamsa, baisiai didelė tamsa. Kažinkur giliai many sutvinksi mintis: "Kas aš esu? Kas esu?" (Bus daugiau)

RECENZIJĄ, KRITIKĄ IR TUŠČIAŽODŽIAVIMĄ

Recenzija, o ypač kritika -- yra ko nors vertinimas, aptarimas. Pirmasis vertinimo žanras -- recenzija yra lengvesnio pobūdžio vertinimas, tai apžvalginis kokio nors kūrinio vertinimas, galima sakyti, paviršutiniškesnis, negu kūrinio nagrinėjimas kritikos straipsnyje. Tačiau, nežiūrint to, viena ir kita aptarimų forma, be abejonės, yra galvojimo menas ir logiškumo išraiška, todėl, ypač rašytinėje kritikoje, (gal žodinė -- tas reiškinys dar pakenčiamas), tušti, nieko nepasakantieji žodžiai, tuo labiau -- nelogiškos mintys -- visiškai nepageidaujamos.

Ar taip galvoja ypač mūsų, lietuvių recenzentai ir kritikai -- tai kitas dalykas. Greičiausia, anaipol, ne. Jiems, galbūt, atrodo, jog kuo daugiau "vandens" recenzijos ar kritikos straipsnyje (atseit, niekuo nepateisinamo minčių atskleidimo), taip lygiai beprasmiškesnės, tuščių žodžių -- tuo geriau.

Gi recenzentui ir kritikui -- reikia žinot ką pasakyti, tuo labiau -- parašyti ir tam atlikti --

PRANYS ALŠĖNAS

reikia ypatingo logiškumo. Šias eilutes rašančiajam patiko rašyti. Aloyzo Barono parašymas apie kritiką pavergtoj Lietuvoj (Žiūr. Į Laisvę 1960 m. nr. 20, pusl. 24). Tenai pagiriam Lietuvoj gyveną dabartiniai (daugiau prasikišę) kritikai Lan-kutis ir Kubilius, ten pat pabrėžiant, kad jie rašo taip, kaip jiems įsakyta rašyti, tačiau, girdi, iš jų rašymo atrodo, kad jie turi su-
pratimą ir moka aptarti. Ir, iš tikrųjų, nereikia būti nei kritiku nei, pagaliau, literatūros ar kito meninio pasireiškimo žinovu, kad suprastum, ar recenzentas bei kritikas moka išsireikšti, ar jis moka logiškai aptarti recenzuojamąjį objektą, ar, pagaliau, jis tik tuščiažodžybėj murkdosi...

Šitokioms užuominoms paryškinti, be abejonės, irgi reikia pavyzdžių. Vieną -- kitą tokių pavyzdžių mėginsiu ir sumedžioti. Štai, kalbant apie muzikinį meną, užkalbintas dirigentas prof. Vytautis Marijošius, (žiūr. Tėviškės Zi-

buriai Nr. 39, iš 27.IX.1962) apie muzikos kritiką šitaip pasisako: "Aplamai apie mūsų dainų, operos ir muzikos koncertus daugiau sia sužinau tik iš spaudos.

"Deja, čia tikresnę nuomonę susidaryti yra labai nelengva. Suprantu, sunku apie meną rašyti. Dalykas, mat, toks, kad kas suprantą -- nevisada moka parašyti, kas moka parašyti -- tas nelabai supranta. Yra ir trečias atvejis, (kuris, galimas daiktas, ir blogiausias, nes tai prasideda minėtasis "tuščiažodžiavimas" -- Pr. Al.) Duodu pavyzdį Balio Chomskio straipsnio Drauge 1962 m. balandžio 21 d. skyriuje Mokslo, Meno ir Literatūra. Rašydamas apie Aidos spektaklį, apie dirigentą Kučiūną rašo: "Stebint jo dirigavimo stilių ir interpretacijos siekius, atrodo, kad jis -- racionalistas ir antiromantikas, formalistas (iš čia pažanga), bet ne partitūros fotografas..." "Skaičiau tą pastraipą kelis sykus. Pažįstu Kučiūną, pats Aidą dirigavau ir negalėjau suprasti, ką p. B. Chomskis nori pasakyti -- pagirti ar papeikti. Jei Kučiūnas

Sparčiai auganti Lietuvių Kredito Draugija

Los Angeles Lietuvių Kredito Draugijos valdyba. Sėdi iš kairės: reikalų vedėjas Br. Gediminas, išdėninkas V. Bacevičius, pirmininkas A. Kiršonis, vicepirmininkas dr. P. Pamataitis ir sekretorius F. Ma-saitis.

antiromantikas -- tai blogai, nes Aida 100% romantinė opera. Kodėl "formalistas" ir "iš čia pažanga"? Kokia pažanga? Ir, galiausiai, kas tas dirigentas "partitūros fotografas"?

"Arba dėl Stankaitytės"... aukštos gaidos puikioje kontroleje, neprasidamos savo grožio; kiekviena frazė išbaigta; pianissimo nutilsta eteriniuose garsuose, kuriuos pianistai išgauna pedalu pagalba". Pirmiausia eteris, senovės graikų filosofų pažiūromis, yra be galo skysta medžiaga; chemijoje -- organiniai junginiai; anestezijoje -- naudinga substancija. Bet nuo kada eteris turi garsą, "kuriuos pianistai išgauna pedalu pagalba"?

"Va, prie kokios kritikos kategorijos tokios rūšies rašymą priskirti? Štai, kodėl, kad ir nuoširdžiai sekant spaudą, sunku susidaryt vaizdą ar muzikos veiklą ir repertuaras daro pažangą, ar ne?"

Toliau, Pažiūrėkime kokios mintys ir kokie išvedžiojimai buvo gimę poeto Kazio Bradūno galvoj, jam grįžus iš Antano Tamosaičio dailės darbų parodos, įvykios Čiurlionio galerijoje.

Tas mintis poetas išdėstė Draugo mokslo, meno ir literatūros priede (1962 m. rugsėjo 29 d.) kurį jis pats ir redaguoja, Straipsnis -- užvardintas "Vai ir atklėta raiba gegelė" ir paleistas pirmuoju. (Žinoma, kas gi gali redaktoriui ir uždrausti atsistoti pirmuoju savo redaguojamam leidiny?). Tačiau, kaip tokiam rašiny, (lyg ir vedamajam), turėtų būti ir žodžiai, mintys ir sąvokos brandžios, dešimt kartų apgalvotos, o tik vieną -- parašytos (ar ne taip?). Bet, pažiūrėkime, ar taip yra?

Autorius, grįžęs iš minėtos parodos, pasiėmęs meno istorijos pastarojo šimtmečio tomą ir, sklaidydamas jo puslapius, šitaip mintimis ekskursuoja nuo "Pietų ligi šiaurės" ir taip parašo apie Vakarų Europos naujųjų laikų meną:

"... Kokia vienuola ir koks įvairumas! Kokia spalvų ir minties kaita. Nechaotiška, neatsitiktinė, bet tampriai surišta su kraštu, su žeme, su jų augtinio žmogaus dvasia. Pietuose viskas skęsta prancūzų impresionizmo saulėtame mirguliavime. Ir žmogus jame tirpsta iširpsta nerūpestingo džiaugsmo ir entuziastiškos savižudybės ugnį."

Rašinio autorius pastatė tenai tašką -- pastatykite ir mes, bet, tuo pačiu, ir pasukime galvas, sprendami, kokia yra toji "žmogaus entuziastiška savižudybė"? Gal tai, sakykime, rašoma apie savižudybės formą, vadinamą "charakiri"? Bet gi tokia savižudybė vartojama tik Japonijoje, o straipsnyje -- kalbama apie V. Europą.

Šiaip gi, pagal ligšiolinį supratimą, savižudžiai atimdavo sau gyvybę būdami desperatiškos dvasinės būklės, gal net proto pakrikime, tik jau, anaipol, niekas ir niekad "neištiro entuziastiškos savižudybės ugnį"...

Kritikos objektyvumas -- mūsų taipogi problema. Nedaugelis mūsų kritikų prisiverčia pamiršti aptariamo asmens -- kūrėjo artimumą jam pačiam arba -- priešingai -- jo atšakumą kritiko atžvilgiu. Tai simpatijos

Kredito komitetas: sekretorius V. Varnas, pirm. A. Valavičius ir narys Pr. Skirmantas.

Naujų narių priėmimas į Los Angeles Lietuvių Kredito Draugiją. Sėdi iš kairės reik. ved. Br. Gediminas, Janušauskai, pirm. A. Kiršonis, A. Mironas. Stovi V. Aleksandriūnas ir A. Petrauskas.

Kredito Draugija auga naujais nariais. Prie stalo sėdi Stančikas, Railienė, Dirvos bendradarbis Br. Raila, išd. V. Bacevičius ir reik. vedėjas Br. Gediminas.

L. Kančausko nuotraukos

Los Angeles lietuviai ruošiasi Naujiems Metams

Kaliforniečiai, kaip ir de-
ra pionieriams, tradicijas dar tik kuria.

Viena iš tokių vertybių tradicijų bus Lietuvių Tautinių Namų ruošiami Naujų Metų sutikimai. Kiek teko kalbėti su buvusiais 1962 m. sutikime, atrodo, kad visi kaip vienas žada būti ir šiais metais.

ar antipatijos atvejai. Todėl dažnai draugų, gerų pažįstamų arba tos pačios ideologijos žmonių kūrinių vertinami vienas, o priešingų kuriam nors fronte asmenybių -- kitaip, nors pastarųjų

(Nukelta į 6 psl.)

Prie jų, be abejonės dar prisidės ir daug ir naujųjų grinorių -- neseniai čia atsikėlusiu. O tų pastarųjų tai čia vis daugėja savaitėmis. 1963 m. sutikimas žada būti itin šaunus, jei tikėti Tautinių Namų šeiminkui Skirmantui.

Visi tautiečiai bus mielai laukiami praleisti Naujus Metus tarp savųjų jaukioje lietuviškoje nuotaikoje ir skambant lietuviškos dainoms. Ypač laukiami naujai atvykusieji, kad susipažintų su po plačiuosius Los Angeles plotus išsibarsčiusiais lietuviais.

Smulkesnės informacijos bus paskelbtos kiek vėliau, tačiau viena yra aišku, kad sutikimas bus šaunus.

(tm)

AKIMIRKOS

Bronys Raila

Mėnesio pabiro

Spalis praėjo, ir išmintų linų spaliai draikosi po klijimą. Neužtektų šiųpelės jiems sušluoti. Ir jei ką dar galėčiau, tai tik keliais brūkšniais prisiminti vieną kitą šio mėnesio nuotyki.

Mat, Brooklyno Darbininkas vis kankinosi sunkiais darbais. Spalio 12 d. numeryje jis vėl prileido pusėtinai vandeninių skilčių. Vienintelis laikraščio radaktorių talentas čia buvo pastanga rodyti ironiją, mano straipsnius Dirvoje ir mane patį pavadinant "sąžinių vertintojas ir politinės išminties mokytojas"...

Tai, žinoma, būtų man pagyrimas: -- kritikas ir mokytojas! Bet, aišku, ne Darbininko atestacijoje. Jam aš tik "niekintojas", kadangi mūsų pažiūros nesuartėjo. Be to, mano "pozityvi įtaka visuomenei menkėja" ir manyje "labiausiai prasimuša didingas pasipūtumas"...

Niekad man nerūpėjo tos didėjančios ar menkėjančios įtakos, nes mūsų laikais geriaugyventi žmogui be įtakos. O ir pasipūsti nesinorėdavo, nes nėr kuo. Žymiai geriau yra pasižeminti: kai griūvame, tai, būdami žemiau, mažiau užsigauname.

Bet kai Darbininko redaktoriams taip skausmingai ir varganotai tenka polemizuoti, negalint savo "diplomatinių tezių" įrodyti, -- tai kodėl prieš juos nebūtų galima pramogai pasipūsti? Dėl Dirvos straipsnių "Lietuvos Atstovo" klausimu jie nė nebando ką daugiau pasakyti ir savo komunikatus pagrįsti, ir that's that.

Už tai per ilgus skilčius užsimoję įrodinėti, kad aš, kaip asmuo, nesąs tikęs būti sąžinių vertintoju ir politinės išminties mokytoju. Tai dabar pati madingiausia visų mūsų diskusijų luošųjų lazda...

Darbininko redaktoriais yra du buvę mokytojai iš profesijos: S. Sužiedėlis ir J. Brazaitis. Aš, kaip laikraštinių, ir ne gimnazijų mokytojas tegalėjau į tą titulą tik netiesiogiai pretenduoti, -- tik tokia dalimi, kiek spauda ir jos bendradarbiai yra visuomeninių reikalų vertintojai, taigi, protarpiais ir mokytojai. Mokytojams irneizuoti prieš mokytojus, galvočiau, nebūtų laikoma aukšto profesinio padurumo žyme.

O kodėl kartais nebūtų galima pabūti išminties mokytoju, Darbininko redaktorių politinės ir visuomeninės sąžinės vertintoju? Pagrindas juk yra. Man niekad negėda pabūti mokiniu, pasimokyti iš išmintingiesnio, ištaisyti savo klaidas.

Kaip Darbininkas netolimoje praeityje su tais pačiais redaktoriais yra deręs kai kuriuos lietuvių politikos ar kultūros veikėjus, tai aš kiek plačiau esu aprašęs knygoje "Tamsiausia prieš aušrą". O dabar nedaug geriau. Pvz., jis sako, kad man nerūpi informacijos tikslumas, teisingumas ir sąžiningumas, jei vienuolynų leidžiamus Draugą ir Darbininką laikau mūsų krikdemų ir frontininkų politinės bei ideologinės minties reiškeklais. Ai, ai, -- kokia mano klaida! Ir koks nesąžiningumas, ir koks pasipūtimas! Matot, Brazaitis Darbininke nebe frontininkas ir nė vieno Draugo redaktoriaus nėra tarpkrikdemų. Lauksime, kada tuodu laikraščiai palaikys socialistų, liberalų ar tautininkų liniją... Jeigu tik vienuolynams tat vistiek.

Darbininkas dabar kantriai kasasi po mano daugiau nei 30 metų biografiją, mėgindamas įrodinėti, kad nėra svarbu, ką diskutavom dėl Lietuvos atstovo, o svarbiausia, kad aš neturįs moralinės teisės vertinti ir mokyti ar bent tam esu netikęs. Straipsnis puola mane, asmeniškai, darbininkaiškai tariant, "menkina" ir "niekina", bet rašins be parašo.

Iš nuogirdų esu patyręs, kad tą "spaudos" skyrių ten redaguoja J. Brazaitis. Ir reikėtų jam žinoti, kad jei tu puoli kitą asmenį, stengiesi jį pagal savo išmonę degraduoti, linksniuoji jo vardą, tai būdamas garbingas, tiesus ir padorus laikraštinių -- pasirašyk, irgi vardiškai atsakyk už savo žodžius. Kalbėdamas apie sąžines, išmintį, tamsius motyvus, etiką -- nedemonstruok

taip ryškiai, kad pats jos taip labai stokoji.

Jeigu turi nors kiek išminties ir tavo sąžinė ne begemoto odoje, tai dėl mano pastabos, kad Lietuvos diplomatiniam agentui Washingtono ir lietuvių tarpe būtų teisingiau ir garbingiau vadintis tikroju turimu titulu, o ne savaip išsigalvotu, tu gali reikšti savo sutikimą ar ir griežčiau, sią nepritarimą, bet jokių atvejų neturėtum prasminti, jog ši mano pastaba "sutampa su sovietine", kaip Darbininko kitoje spaudos apžvalgoje buvo tvirtinta.

Mano nuomonė visiškai nesutinka su sovietine. Ji nieko bendra su ja neturi. Sovietinė nuomonė dėl neprik. Lietuvos pasiuntinybių ir jų personalo yra visai kita, -- absoliučiai priešinga manajai, ir tai bent jau buvęs Vliko "užsienų reikalų ministras" turėtų žinoti. Na, kodėl tokia kvailą insinaciją J. Brazaitis praleido per Darbininką ar pats anuomet parašė? Ar iš sąžiningumo, politinės išminties, aukštos moralės?

Vlikas kadaise atleido J. Brazaitį iš ten eity pareigų, tarp kitko, ir dėl politinio nemoralumo, net kitiems katalikų bloko nariams prieš jį pasisakant. Tada Liet. Frontas išstojo iš Vliko ir, tarp kitko, viešai apkaltino Vliką nemoralinių priemonių naudojimu.

Katra pusė buvo teisingesnė, nelengva žinoti ir anuomet man net nebuvo įdomu. Tačiau iš Darbininko polemikų dabar aiškiai matyti, kad J. Brazaitis, kai nesugeba esmiškai argumentuoti, tai ne tik griebiasi pigių asmeninių motyvų, bet dar visai nesąžiningai mėgina man segti "nuomonių sutapimą su sovietinėmis".

Prieš daugiau nei 30 metų dalyvaudant "Trečio Fronto" žurnale, kuris nuo literatūrinės platformos anuomet sparčiai ėmė krypti į kultūrbolševizmą, man teko apygieriai pažinti tos krypties metodus, atitraukti nuo tos žalingos klaidos ir vėliau nekartą ir ne du vesti pasi-priešinimą kultūrbolševizmo įtakoms, tebeaktualioms ypač ir šiandien Amerikoje.

Nepasakyčiau, kad būčiau kada pastebėjęs didesnę Brazaičio aktyvumą šioje srityje. Gal jam atrodytų "moraliau", jeigu aš būčiau bolševikas? Bet kai per tris dešimtmečius esu lietuvis tautininkas, tai jam irgi "nesąžininga". Mat, šis "padorus" krikščionis čia pat mane teta, kad tautininku esu ne dėl "jautrios patriotinės sąžinės", bet dėl "kitokių motyvų". Ir dar dėl kažkokių "specialių"...

Kokių? "Padorus" krikščionis jį net nepasako. Jis tesugeba tik tepti. Jis net teigia, kad "Amerikos lietuvių vardu" aš esąs apsiraišęs. Ir tai netiesa, mano mielas. Aš esu tik atsakęs į leidinio redakcijos anketą, ir iš tų davinų redakcija sutvarkė savo aprašymą. Sutvarkė teisingai ir sąžiningai, ir man nebuvo reikalo "apsirašyti".

Visa ši skysta ir spaudos bei žmogiškosios etikos požiūriu skurdi Darbininko redaktoriaus polemika taip ir pateko į spalio mėnesio pabiras.

Man atrodo, kad J. Brazaičiui reikėjo geriau diskutuoti dėl iškeltų problemų, o ne pūstis į dar neužpelnytą sąžinių supervertintoją.

Žinoma, su tokiais išgalėmis ir pretenzijomis, gal ir gėda pačiam po savo straipsniais pasirašyti. Geriau tepti be atsakomybės. Ir su savo šalininkais vis lieti purviną vandenį, kuriu per pusantro dešimtmečio buvo užpildas Lietuvos diplomatinės tarnybos užsienyje ir daugelio kitų dalykų veikimas. Brazaičio metodai ir rašiliava visoje mūsų "išlaisvinimo kovojė" per ilgą laiką ir per daug buvo negatyvūs, žalingi ir be politinės išminties, jog apie jų "pozityvią įtaką" visuomenei niekad neteko ir girdėti. Gal jis tat jaučiasi turįs savo partinių bendraminčių frakcijoje, bet tai tik nežymį viso pasaulio lietuvių visuomenės dalelę, kuriai jis gali nukalbėti savo tiesas.

Skaitytojų pastabos

KODĖL DAROMĖS ABEJINGI?

Praėjus Varpo dešimtmečio koncertui, Toronte girdėjosi nusiskundimų, kad lietuviška visuomenė neatkreipė pakankamą dėmesį į šį įvykį. Nors buvo užsakyta neperdidžiausia salė, nors choras buvo paruošęs puikų repertuarą, todėl galėjo būti mažiau tuščių vietų. Turint omenyje lietuviškos visuomenės skaitlingumą šiame milijoniniame mieste, prisimenant kitais atvejais perpildytas sales, tenka apgailestauti, kad nesidomima savo daina. Dar būtų galima pridėti daugelį kartų girdėtus priekaištus apie bujojančią meilę pinigui, nepaisymą savų reikalų ir nekreipimą dėmesio į savą, lietuvišką veiklą.

Kas atsitiko, kad mes taip pasileidome ir vis daugiau besiderindami prie vietinės aplinkos

grimstame į svetimybų jūrą? Dar taip neseniai jukėjome su didžiausiu noru paklausti savų dainų, pamatyti naujų parengimų. Juk tai turėtų būti vienas iš tų atsigaivinimų, vienintelė geresnė pramoga savųjų tarpe klausant savos dainos, matant savuosius aktorius.

Žmogus yra toks sutvėrimas, kad jam viskas anksčiau ar vėliau pobosta. Jis nori vis ką nors naujesnio pamatyti, ar ką prašmatnesnio išgirsti. Jeigu anksčiau buvome patenkinti paprasčiausia pastoge ir derinomės prie minimaliausių aplinkybių, tai dabar kraustomės kuo toliau už miesto į puikius stiklinėm sienom namus ir važinėjame brangiomis mašinomis. Visa tai labai natūralu derinant prie esamų aplinkybių, einant su gyvenimo pažanga ir rodant lagesnius užsimojimus. Juk mes ir taip per daug save žeminame, teigdami, kad nieko daugiau nesugebame, tik svetimiams tarnauti.

Grįžtant prie mūsų chorų tenka pripažinti, kad daugumoje jie tebestovi vietoje. Nežiūrint gerų norų, pastangų ir užsimojimų, mūsų dainininkai kažkaip nepajėgia eiti kartu su gyvenimu. Jie tebestovi toje pačioje, įsibodėjusioje vietoje su nespalingais išėjimais į sceną ir tom pačiom, niekuo nepaįvairintom dainom. Kiekvienas, net dešimtmetinis choro pasirodymas yra nepaprastai toli nuo to dinamiškumo, nuo tos nuotaikos ir perdavimo, kurį paliko mums nepamirštamas "Nemunas žydi", "Šienapūtė" ir kt. Ir ten buvo mišrus choras, ir ten matėme tautinius rūbus, bei girdėjome savas dai-

nas, bet ten buvo gyvybė, ten buvo entuziazmas, ten buvo žiūrovų pagaunanti naujovė. Ten žiūrovas žavėjosi visa scenos apimtimi ir joje esančia dinamika nuo pradžios iki pat pabaigos. Ten buvo kažkas tokio, kas pagavo žmogų, jį užintrigavo ir paliko jame nepamirštamą įspūdį. Juk ten irgi buvo tik choras, tik dainininkai ir gražiai apsirengę mergaitės. Bet ten ta pati daina buvo kitaip perduota. Ten įtampriu ryšiu intrigavo žiūrovą ir neleidė jam nei minutėlei nuobodžiauti. Tokiu atveju, tiesa, reikėtų daugiau darbo ir trüiso. Tam reikėtų daugiau pastangų ir lėšų. Bet jei kas yra užsimojęs, jeigu jis yra pradėjęs ir nori kuo geriau atsiekti savo uždavinį, kodėl nevežti iki galo? Juk šiuo metu į viską žiūrima su didžiausia kritika, kad viskas būtų gerai išbaigta, kad būtų pasigėrėtina ir, svarbiausia kad būtų verta žiūrėti. Jei kas nepatraukia dėmesio, jei ne užintriguoja dažniausia numojame ranka ir nusigrįžtame. Tiesa, po to girdime skundus, skaitome gaudinimus, kad mes esame viskam abejingi, kad mes turėtume kitaip vertinti antraielę prekę todėl, kad ji sava.

S. Pranckūnas

TORONTO

• **Lietuvių Tautinės Sąjungos** Toronto skyriaus narių susirinkimas, įvykęs spalio 28 d., aptarė visą eilę iškilusių klausimų ir išrinko valdybą. Į naują valdybą įėjo: M. Abromaitis, J. Barzevičius, P. Bastys, J. Česėkas ir A. Statulevičius. Revizijos komisijon — K. Kalendra, J. Jurkevičius ir V. Jonaitis.

• **LNT Komiteto** posėdis buvo sukvietas spalio 31 d., kuriame nusistatyta data į LN Talką įeinančių organizacijų valdybų pasitarimą ir tam pasitarimui sudaryta darbotvarkė.

• **LTS naujos valdybos** pirmajame pasitarime lapkričio 1 d. buvo pasiskirstyta pareigomis ir išsikalbėta šio meto aktualiomis temomis. Valdybos pirmininku — P. Bastys, pirm. pavaduotoju — M. Abromaitis, sekr. — J. Barzevičius, išd. — A. Statulevičius ir narių specialieji reikalams ir spaudai — J. Česėkas.

• **Skautų stovyklavietei** įsigyti komiteto ruošiamas lapkričio 3 d. Prusikėlimo parapijos salėje rudens krintančių lapų balius pratėjęs kuo geriau pasitaisyti gražų būrį vietos visuomenės. Programą išpildė sol. V. Verikaitis ir tautinių šokių grupė "Gintaras" vadovaujamas V. Turūtis. Solistui akomponavo jauna muzikė D. Skrinskaitė.

* **MARGUTIS** -- spalio mėnesio numeris, iliustruotas jaunųjų dailininkų paveikslais iš tik k Chicagoje įvykusios parodos.

Tekste taip pat į šį numerį įpatingu ryškumu sukoncentruotas gyvyas intelektualinis potencialas, pradedant Henriku Nagiu, raginančiu jaunąją kartą "Ištraukti į konkretų kultūrinį ir visuomeninį darbą, nes rytoj bus per vėlu".

Vincas Trumpa žvelgia į reviduotinas problemas pažįdrosė Lietuvos istorinių įvykių raidą. Žurnale telpa Marius Katiliškio ištrauka iš leidžiamos knygos Šventadienis už miesto.

Recenzija...

(Atkelta iš 5 psl.)

darbai ir kūryba -- kartais būty net geresnė.

Kas dar pastebėtina mūsų jo kritiko, tai kažkoks kritikų vienšališkas įsimylėjimas į mūsų dailininkus. Neteko dar matyti jokios recenzijos ar kritikos straipsnio, kur, vertinant dailės parodą, kas nors būtų surasta netaip, kaip turėtų būti.

Kritikų akimis žiūrint, visų mūsų dailininkų naudojamos spal-

Š. Amerikos Pabaltiečių Sporto Federacijos steigiamasis posėdis, įvykęs Clevelande. Sėdi iš kairės: latvių atstovai Baumanis, Zageris, Levitans, estų atstovai Pats, Raudoja ir lietuvų atstovai J. Nasvytis, V. Jokubaitis, A. Bielskus, Žumbakis.

Ar tai bus tik balsas šaukiančio tyruose?

K. S. KARIUS

Straipsnyje "Lietuviais esame Mes Gimę--" paliečiau mūsų laimėjimus didžiojo Clevelando plotmėje. Jie džiugina.

Nesmagumą kelia mūsų veikiančių organizacijų ir grupelių veikla ir to pasėkoje sunkumai, sudarą mūsų visuomenei nepakeliamą našta.

Gal šie žodžiai bus tik balsas šaukiančio tyruose, tačiau laikas šaukti. Apie tai esu pasidalinęs mintimis su kai kuriais veikėjais, jie sutinka. Štai mano pasiūlymai:

LIETUVIŲ KULTŪRINIAM DARŽELIUI (nedarželiams) naujų ateivių organizacijos privalo paskirti atstovus veiklai tęsti. Paskirti veikėjai privalo taip pat įsijungti į darželio sąjungos narius ir rimtai atsiduoti darbui. (Tik \$1 metams, Panašiai lietuvių darželio sąjunga pradėjo veiklą apie 35 metus atgal, su pavieniais ir draugių atstovais). Pradžioje metų bus Lietuvių darželio metinis susirinkimas valdybai išrinkti. Lietuviai dalyvauja ir visų tautų darželių organizacijose, kuri posėdžiauja miesto rotušėje. Dalyvauti reikalauja mūsų tautinė garbė, neprivalome leisti reikaliui sumukti. To sulauksim, jei naujieji ateiviai nepasims darželio globojimo tęstinumo, nes senosios kartos veikėjų eilė jau baigiasi.

VIEŠI PARENGIMAI. Seniau mūsų aktyvesnės išėjimos organizacijos pravedavo rengimą parodų ir lietuvių pasirodymų su tautiniais šokiais daug didesnėmis progomis negu buvo surengta Statler viešbutyje rugsėjo 27-29 dd. Didžioje miesto auditorijoje, savo skryniui išstatydavom pilno dydžio lietuvišką namą. Vieną metų turėjom pastatę Birutės kalno Palangoje koplyčios repliką savo eksponatams, kurių ir tada turėjom pakankamai. Kitoms tautos neužsileidavom, kai kurias net viršydavom.

Dabar, kai rengėm lietuvių skyrių Statler tautinių grupių parodoje, rengimo darbe iš senųjų ateivių aš buvau tik vienas.

Paroda, nors iš paviršiaus išrodė gražiai, bet turėta daug nemalonumų, nes rengime dalyvavo ne viena, bet trys organizacijos. Panašių darbų pasitaikys ir ateityje, jiems reikia rimtesnio pasirėngimo.

DIDELIS JUNGIMOSI REIKALIN-GUMAS

Šis klausimas opus, bet šaukiasi visų rimto susirūpinimo. Didžiausia organizacija, J. V.

vos, tiesiog, stebuklingos. Kūrinių temos -- beveik niekieno pasauly dar nenaudotos, paveikslų niuansai -- preciziškiausi ir t.t. ir t.t.

Literatūroje -- kaip prozinėje, taip lyrinėje -- pagal kritikų sprendimus, turėjome gerų, vidutinių ir blogų kūrinių. Panašių reiškinų pasitaikydavo ir muzikoje, bet jau dailėje -- tokių dalykų tarytum nebuvo. Atrodė, jog ligi šiol visi lietuvių dailininkai -- seni ar jauni, realistai ar abstraktistai -- piešia tapo ir taško -- be mažiausių priekaištų. Tai -- kažkoks pripuolamumo reiškinys.

Apie kritikų objektyvumą -- čia buvo užsiminta tik prabėgomis. Apie tai -- reikėtų atskirą rašinį.

Lietuvių Bendruomenės Clevelando Apylinkė, šandien matom, bereikalingai suskaldyta.

Pradėjus sėkmingai veikti prieš 10 metų, Bendruomenės Apylinkė apėmė visą plačią Clevelando koloniją. Prieš kelis metus, nesvarstant kad tai skaldymas, Bendruomenės Apylinkė buvo perplėsta pusiau ir liko tik dviejų parapijų grupės, I Apylinkė senoje parapijoje, II Apylinkė -- naujoje.

Antrą Apylinkę steigiant, atsimenu, jos steigėjų didžiausias tikslas buvo surinkti \$1000 naujos parapijos mokyklos ir salės statymui paremti. Tai visai menka pama, žinant kad tos parapijos pastatai kaštavo šimtus tūkstančių dolerių. Tie, kurie norėjo tą tūkstantį padovanoti, rinkdami kokios parapijinės draugijos vardu būtų lengvai surinkę, nes tie, kurie aukoją būty davę vis tiek, ir parapijos mokykla ir salė nebūty nukentėjus nei vienu centu ir Bendruomenė būty likusi sveika.

Dabar gi, nors tūkstantinė pakaukta bendruomenės vardu, parapijos vadovybė susirūpinusi nuolatiniu parapijos išlaikymu, neužleidžia savo salės I ir II Apylinkėms rengti tradiciniam naujų metų sutikimo baliui, nors daugelis bendruomenininkų yra parapijos nariai.

Ateitin žiūrint, mano galvoje, I ir II Apylinkės privalėtų skyrybas mesti, ir dirbti visuomeninius darbus vėl išvien. Kai suskaldyta, suplėšyta, nėra jokia bendruomenė. Dažnai tarp tų Apylinkių pasireiškia susikirtimų už tą pačią veiklą.

Kai II Apylinkė ką visuotinio rengia, I Apylinkė sako, kad ir ji turi būti pakviesta. Kai I Apylinkė ko imasi, II Apylinkė sako, kad ir jai tas darbas priklauso, negali būti ignoruojama.

Metiniais valdybų rinkimais, ir vienai ir antrai Apylinkėi yra sunkumų gauti reikalingus asmenis darbai vadovauti.

IŠEITIS. Arba I Apylinkė įstoja į II Apylinkę vieninam darbui, arba II Apylinkė susijungia su pirmąja. Savigarbos išlaikymui vieną metų galėtų valdybą rinkti iš vienos parapijos veikėjų, kitą -- iš kitos. Arba, sutarus padidint valdybos narių skaičių galėtų rinkti pusę iš vienos, pusę iš kitos parapijos. Dirbant po viena vėliava bendras išdvas būtų didesnis, visuomenės parama eitų vienai organizacijai, ne dviem po dalelę, ir darbai būtų galima nuveikti didesni.

PILKOS ATSLANKYMAS: Eikim plačiau į laukus. Artisto Stasio Pilkos pagerbimą ruošiant, vadovavo Vl. Braziulio Dramos Studija. Antra grupė, Vaidilos

Teatras, jautėsi paneigta nepakvietimu į bendrą darbą. Kai Vaidilos Teatro grupė statė "Kęstučio Mirtis" Dirvos vakare rugs. 29 d., antros grupės nariai, kurie dalyvavo, žiūrėjo į vaidinimą laukdami kur kas padarys klaidų... Kodėl negalėtų būti viena stipri, rimta teatro organizacija, kurią visuomenė remtų?

Tas pats su ramovėnais ir birutietėmis: Dvi iš tos pat šaknies kilusios grupės kas sau trūksia, rengia vakarėlius suvilinti, kad visuomenė ateis, parems. Bendrai rengiama metinė šventė sudarytų visuomenei patraukimą.

SUSIVIENIJIMO KUOPOS: Clevelande yra trys SLA kuopos, kurioms irgi laikas baigti savo pasikirą egzistavimą; tas pašalintų vargą rinkimo trijų valdybų, kurias labai sunku sudaryti. Bendri SLA narių susirinkimai būty jaukesni, atsiras ty daugiau energijos gauti naujų narių. Kai lapkr. 10 d. čia atsilankys SLA Centro pirmininkas P.P. Dargis į SLA 14-tos kuopos rengiamą vakarą susitikimui su kanadiečiais SLA nariais, vietos kuopų sujungimo klausimas turėtų būti rimtai išspręstas. Tas išeis susivienijimui į naudą.

IŠLAIKYTINOS TIK DIDESNĖS ORGANIZACIJOS

Mūsų visuomenei Clevelande ant pečių guli išlaikymas reikalingų didžiųjų organizacijų ir įstaigų: Čiurlionies ansamblio, Lietuvių Radijo Valandėlės, laikraštis Dirva, bendra Bendruomenės Apylinkė, Lietuvių salės bendrovė (ar Lithuanian Village), dvi parapijos, srovinių organizacijų skyriai, nes jie negali vieni su kitais jungtis. Didesnės organizacijos, visuomenės remiamos, galės išlaikyti ir tokias grupes-būrelius, kurių gyvavimas pateisinamas.

Visuomenei, pasirodo, įgriso tąsymas į visokiausius vakarus-vakarėlius. Rengimų rėmimas ar rengiančių organizacijų išlaikymas virto tik vargu, ne malonumu.

Mažos grupelės privalo išsilaikyti savo nariųapsidedamais mokesčiais ir tiesiogine parama savo artimij, nes tik taip visos pajamos teks jų veiklai paremti. Vakarėlių rengėjai dažnai gautas pajamas atiduoda už sales, orkestrus ir kitas išlaidas, be jokios naudos savo tikslams.

Nerentinos ir mažos grupelės, kurios staiga pasiūkusios ima kviečia iš kitur kokias vaidintojų grupes ir nesutraukia publikos. Tokius darbus privalo palaikyti didžiosioms organizacijoms, kurios pajėgia sukviešti žiūrovus, kas svečiams įrodo Clevelando kolonijos didumą ir reikšmę, ne silpnumą ir smukimą.

Visais namų, automobilių ir kitais apdraudos:teikalais kreipkitės į vieną iš seniausių apdraudos įstaigų Clevelande.

Mūsų "Stock Casualty Co's" duoda 15-25% nuolaidas geriems mašinų vairuotojams.

Mūsų "REAL ESTATE" įstaiga yra narys "NORTH-WEST MULTIPLE LISTING SERVICE".

ATSTOVAS
VYT. SENKUS
WO 1-6820
M. A. SCHNEIDER CO.
2710 Lorain Ave.,
Cleveland, Ohio

DŽIUGI NAUJIENA!

Siunčiame mūsų skanūs kepsnius maisto ir delikatesų krautuvėms visoje Amerikoje

Čikagiečiams jau gerai yra žinomas puikus Brighton Bakery Felikso Mackevičiaus gaminių skonis. Gyvenantieji ne Chicagoje gali apsirūpinti skaniais Brighton Bakery gaminiais: Raguoliu (Baumkuchen), lietuviškais biskvitais, įvairių skonių pyragaičiais, aguoninėm babbom, medauninkais, mazurkomis, lietuviško skonio keksais, įvairiais tortais, aštuonių rūšių duona ir kitais gaminiais. Tuos visus gaminius BRIGHTON BAKERY pasiųs jums paštu. Reikalaukite gaminių kainoraščio, iš kurio pasirinksite kas jums yra reikalinga. Čikagiečiai gali vietoje (kepykloje) gauti jau pagamintą prancūzišką tešlą, iš kurios patys namie pasigamins sau pageidaujamus kepsnius.

BRIGHTON BAKERY GAMINIŲ REIKALAUKITE VIŠOSE MAISTO KRAUTUVĖSE, KAP CHICAGOJE, TAIP IR KITUR.

BRIGHTON BAKERY

2457 West 46th Place

Chicago 32, Illinois Telef. VIrginia 7-1250

UŽSISAKYKITE JAU ŠIANDIEN

Artėjant Kalėdų šventėms, o pasitaiko ir kitų progų, daugelis vis galvoja, ką padovanoti draugui, artimam žmogui. Geriausia dovana — lietuviškoji knyga. Užsakykit ją šiandien.

Dirva siūlo supažindinti mūsų jaunimą su studentų gyvenimu Nepr. Lietuvoje. Tam geriausia tinka R. Spalio apysaka Alma Mater.

Iki Kalėdų siūlome užsisakyti tą gražiai išleistą ir įrįštą knygą už \$4.00. Šiaip, kitur ji kainuoja \$5.00.

Atsiųskite žemiau dedamą atkarpą su čekiu ir mes nedelsiant išsiųsime knygą nurodytu adresu.

DIRVA
6907 Superior Ave.
Cleveland 3, Ohio

Siunčiu \$4.00 ir prašau šiuo adresu išsiųsti R. Spalio apysaką Alma mater.

Užsakytojas

EAST CLEVELAND — 13515 EUCLID AT SUPERIOR AVE.

OPEN EVERY SATURDAY UNTIL 2:30

ACCOUNTS
INSURED TO
\$10,000SUPERIOR
SAVINGSHOME AND
REMODELING LOANS

IN TOWN OFFICE — 6712 SUPERIOR AT EAST 68 ST.

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

• Andrius Kuprevičius, įžymusis mūsų pianistas duos piano koncertą-rečitalį ši sekmadienį, lapkričio 11 d., 8:15 val. vak. Fenn College Panel Hall patalpose.

Įėjimas į koncertą laisvas.

• Balso trijų skyrių valdybų susirinkimas, įvykęs š. m. lapkričio 4 d., šv. Jurgio parapijos salėje, praėjo tikrai gražioj, darnioj nuotakoje.

Susirinkimui pirmininkavo 55 skyriaus pirm. P. Mikšys ir sekretoriavo P. Makarskas. Be valdybų susirinkime dalyvavo ir naujas Balso direktorius dr. Vl. Ramanauskas, kuris ir bu-

vo oficialiai pristatytas visų trijų skyrių valdyboms. Visų trijų skyrių pirmininkai, būtent: 55 sk. pirm. P. Mikšys, 38 sk. pirm. P. Baniūnas ir 68 sk. pirm. J. Kubiliūnas pristatė direktoriui savo skyrių valdybas.

Balso direktorius dr. Vl. Ramanauskas pareiškė, kad šis jo pakvietimas į visų trijų skyrių valdybų susirinkimą rodo, kad šie skyriai gražiai tarpusavyje veikia, kad tokiame dideliame mieste juo daugiau yra skyrių, tuo daugiau Balso darbuotojų, tuo sėkmingesnė rugiapūtė. Ir iš tikrųjų kiekvienais metais šiame mieste daromi Balso aukų vajai yra pirmiausia. Pasižadėdamas remti visų trijų skyrių veiklą, palinkėjo visiems ir toliau geriausios sėkmės Balso veikloje.

Kazys Gaižutis, kaip Balso Seimo atstovas, padarė trumpą pranešimą apie Bal-

so Seimą, pabrėždamas, kad visų atstovų Balso veikla buvo įvertinta ir kad jokių priešingų nuomonių nebuvo pareikšta.

Buvo svarstytas ir Balso Centro reikalų vedėjo kun. Jankaus raštas, kuriuo siūloma pasvarstyti visų trijų skyrių sujungimą į vieną Clevelando skyrių. Visų trijų skyrių valdybos pasisakė už šio klausimo nesvarstymą, nes ši teisė priklauso tik visuotinam narių susirinkimui, kuris šiuo skyrius yra įsteigęs.

Balso 55 Sk. Valdyba

• DLK Birutės Draugijos Clevelando skyriaus narės I. Plechavičienės bute turėjo visuotiną susirinkimą, kuriame apsvaistė sutelktų lėšų paskirstymą, būtent: Lietuvos karo invalidams 25 dol., Lituanus žurnalui 25, Karui 15, Vasario 16 Gimnazijai 15, lietuviams džiovininkams Vokietijoje 25 dol. Pinigai jau išsiųsti. Po susirinkimo narės buvo I. Plechavičienės pavaišintos kava.

• LIETUVIŲ STUDENTŲ SĄJUNGOS susirinkimas įvykęs ši sekmadienį, lapkričio 11 d., 5:30 val. v. Čiurlionio Ansamblio namuose. Paskaitą skaitys A. Augustinavičienė. Visi kviečiami dalyvauti.

• ELZE JANKUTĖ, pasilgus clevelandiečių atvyksta sutoroniečių ekskursijai ši sekmadienį, ir dalyvaus SLA 14 kuopos pobūvyje Lietuvių salėje.

• KOSTAS GASPARAITIS su žmona viešėjo Floridoje, pas savo dėdę Dr. Joną ir ponį Vitkus, Pompano Beach mieste, ir aplankė kai kurias Floridos įdomybes.

Širdingai ačiū!

Už suruoštą man staigmeną ir dovanas gimtadienio proga dėkoju p.p. Grigoniams, Kalvaičiams, Šarkauskams, Merkiams, Strimaitienei, Gražuliams, Unguraitiams, Lingertaičiams, Strimaičiams, Gaizauskams, Langiams ir mieliems tėveliams, o taip pat visiems draugams ir draugėms, kurių buvo tiek daug, kad neįmanoma visų išvardyti. Ačiū visiems ir visoms!

Valerija Venciūtė

SLA VEIKĖJŲ SUEIGOS DARBOTVARKĖ

-Reikšminga Kanados ir Ohio valstijos SLA veikėjų sueiga - pobūvis, lapkričio 10 d. šeštadienį, vykdomas su SLA Pildomosios Tarybos pritarimu bei parama, Clevelando lietuviškoje bendruomenėje sukėlė nemažą susidomėjimą. Susidomėjimą iššaukė keliolikos SLA veikėjų iš įvairių Ohio valstijos vietovių atvykimas. Ypatingą susidomėjimą sukėlė žinia, kad iš Toronto ir kitų Kanados vietovių, į šią sueigą atvyksta apie 40 asmenų ekskursija, kurios dauguma dalyvių Clevelandą lanko pirmą kartą.

Sueigos šeimininkai, SLA 14 Kuopos valdyba, nustatė tokią darbotvarkę:

Penktadienį 8 val. vak. SLA prezidento Povilo P. Dargio sutikimas. Svečias iš Pittsburgho atskrenda lėktuvu ir apsisistos Hilton viešbutyje. Šeštadienį, lapkričio 10 d. prieš pietus, Povilas P. Dargis, aplankys kai kurias Clevelando kultūrinės įstaigas. 11 val. įvyks SLA veikėjų pasitarimas Čiurlionio Ansamblio namuose, 10809 Magnolia Drive, Cleveland 6, Ohio. 1.30 Kanados svečių sutikimas prie Lietuvių

salės ir jų paskirstymas į nakvynvietas. 7.00 val. vakaras - koncertas bus pradėtas SLA Prezidento kalba (ne ilga ir vienintelė). Koncerto programą išpildys SLA 14 Kuopos menininkai: Nora Braziulienė, Visgailė Gatautytė, Milda ir Rūta Jokubaitytės, Fabius Kaminskas, Genovaitė Karsokienė ir Zigmantas Pecus. Programos staigmena - viešnios iš Toronto, Sriubiškiėnės, solo dainos. Po koncerto, bičiuliškos vaišės ir pasilinksminimas.

Sekmadienį, svečių viešnagė pas pažįstamus, Clevelando Kultūrinio Parko Lietuvių Darželio bei kitų miesto įdomybių lankymas. Po pietų Kanados svečių išleistuvės.

Malonus susitikimas ir susipažinimo vakaras - koncertas su retais svečiais, ruošiamas netik SLA nariams, bet ir visiems Clevelando lietuviams. Taigi, kam leis laikas ir galimybė, maloniai kviečiami į vakarą - koncertą atvykti ir broliškaip pabendrauti su Kanados ir Ohio valstijos retais svečiais. Mokestis su vaizėmis tik 2.00 asmeniui. Prasoma nevēluoti.

Jaunos šokėjos Milda ir Rūta Jokubaitytės SLA vakare dalyvaus meninėje programoje.

UŽSAKYKITE GĖLES TELEGRAFU
Gėlės visoms progoms — vedyboms, laidotuviams ir t.t.

FRIENDLY FLOWER SHOPPE

VISAD JŪSŲ PATARNAVIMUI

Atdara: nuo 9 ryto iki 7 val. vak. Sekmad. nuo 10:30 - 1:30

Telef. namų 431-6558

6901 Superior Ave.

Krautuvės — 431-6339

Cleveland 3, Ohio

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

CLEVELAND ARENA
NOV. 14-18

RINGLING BROS.
and
BARNUM & BAILEY
CIRCUS

ADULT PRICES

Boxes & Loges—\$3.50

Mezz 1st 10 Rows—\$2.50

Mezz last 9 Rows—\$2.50

East & West Ends Gen. Adm.

Sold 2 hrs. before show—\$2

CHILDREN

HALF-PRICE

12 YEARS AND UNDER

Wed., Nov. 14, 4:15 & 8:00 P.M.

Thurs., Nov. 15, 4:15 & 8:00 P.M.

Friday, Nov. 16, 4:15 & 8:30 P.M.

Sat., Nov. 17—2:30 & 8:30 P.M.

Sun., Nov. 18—1:30 & 5:30 P.M.

ARENA, 3700 Euclid Ave.

RICHMAN'S, 736 Euclid Av.

• Clowns • Tigers • Lions

• Bears • Elephants

• High Wire Heroks

MADŲ PARODOS CLEVELANDE ĮSPŪDŽIAI

Viešnios iš Chicagos ir Cice-ro drauge su ryžtingomis clevelandietėmis pradininkėmis lapkr. 4 d. savo tikslų yra pasiekusios. Žiūrovų prisirinko pilna šv. Jurgio parapijos salė. Susidomėjimas modeliais, aiškinimais ir tikrai gero tono stiliumi tarytum augtę augo. Tatai įrodo dažni ir gausūs katučių plojimai. Pirmoji tokia paroda visus patenkino.

Į planingai kintančius, įvairuo-

* BRONIUS JUODELIS, Lietuvių Skautų Brolijos Vyriausiojo Skautininko Pavaduotojas, iš Chicagos lapkričio 3-4 d. savaitgaliui buvo atvykęs į Clevelandą, kur dalyvavo Pilėnų t. skautininkų ramovės sueigoje. Svečias padarė pranešimą iš Brolijos veiklos ir papasakojo apie 45-jų lietuviškos skautybės jubiliejinių metų minėjimą.

* PRANAS KARALIUS, 5 metus ištvermingai vadovavęs Clevelando Pilėnų skautų tuntu, pasitraukė iš tuntininko pareigų. Pilėnų tuntas jo asmenyje turėjo labai taktišką vadovą, kuris rasdavo bendrą kalbą su visa skautija. Ypač jo dėmesys buvo skiriamas skautiškajam atžalynui -- vilkiukams.

Naujuoju Pilėnų tuntininku paskirtas skn. Vytautas Jokubaitis, 13813 Othello Ave., Cleveland 10, Ohio, telef. MU 1-9143.

* PRANAS KARALIUS su šeima spalio pabaigoje persikėlė gyventi į Cleveland Heights, -- 3406 Beechwood Ave., telef. 321-2526.

**SIŪSK PINIGUS
KALĖDOMS DABAR!**

Nelauk paskutinės minutės!

Jūsų giminės ir draugai laiku gaus pinigines dovanas, jei dabar pasiūsi! Šis patarnavimas atliekamas visuose 71 banko skyriuose.

Member Federal Deposit Insurance Corp.

IDEALI VIETOVĖ!

Didžiulis bungalow, su 2 miegamaisiais apacioje ir vieta 2 miegamiesiems II-ame aukšte.

Formalus valgomasis, svečių kambarys (recreation room), daug visokių patogumų ir priedų.

\$20,700.

Telef. WH 4-2311

GERI NAMAI

3 miegamųjų, 2 aukštų, vienos šeimos su dviem garažais ir labai dideliu sklypu, švarus namas.

Labai švarus ir modernus 1 miegamas žemai ir 2 viršų, gražus sklypas, garažas.

Namas su ekstra sklypu, geram stovyje.

Dviejų šeimų 5-5, garažai. Geriausiame stovyje.

Senesnis 4 šeimų namas, plytinis, prašo tik \$23,000.

Geros pajamos.

Visai naujas 6 šeimų, gražių plytų, geros statybos.

Visi minėti namai yra naujos parapijos rajone. Be to turime sklypus.

Norintieji pirkti ar parduoti prašome skambinti, ar sustoti

EAST SHORE REALTY

Juozas Mikonis — Realtor

United Multiple Listing Service

780 E. 185 St. IV 1-6900

Res. KE 1-2190

ELENA KUČIŪNIENĖ pasipuošus vakarine suknele.

V. Noreikos nuotrauka

jančius pavyzdžius maloniai gilinasi. Estetiškai deriniai pasirodė labai daugiareikšmiai. Nuosaikūs bei kuklūs judesiai, žingsniai, žingsneliai, posūkiai, pozos ir šypsnyčiai -- gerai apgalvoti, išmaniai atlikti -- paveikė publiką, kaip jauti, žinovų rūpestingai parengta pamoka. Smalsesniems, ypač toliau, sėdintiems svečiams įtikinti buvo permestas per visą salę pritiktus, gana aukštas titelis, kuriuo bevaikščiodamos figūros įgalino

DR. P. VAITAITIENĖ su savo sukurta vakarine suknele.

V. Noreikos nuotrauka

kiekvieną tiksliau pažinti spalvų linijų, medžiagų ir jų kombinacijų iškilmingumą arba paprastumą.

Pažvelkime bent truputį į esmę. Trimis parodos dalimis reprezentavosi apie 60 drabužių vienetų. Juos rodė beveik 20 ponių, panelių ir vaikų.

Pranešėja -- dail. Br. Jameikienė, pabrėždama svarbiąsias modelių ypatybes, sumaniai valdė visą programą, švelniais bruožais apibūdino visa tai, kas šiandien viešpatauja mados, neven-gė ir istorinių žvilgtelėjimų į tam tikrus pagrindinius dėsnius. Ji buvo sąmojaus, salioninio takto ir dailaus santūrumo lydimas.

St. Olšauskienė, neseniai laimėjusi Mother of the year titulą, figūravo Paryžiaus pavyzdžių kokuiliniams vakariniams ir baliniais tualetais, M. Remienė -- rugiagėlių spalva, originaliu sijonu, šaliais, savo darbo meztuku iš 14,000 žvynelių, dieni-niais bei popietiniais išveiginiais, A. Vaitaitytė -- juodais spurgais, perlų sege, astronauto J. Glenn kiaučiu, saldinių karalai-

te iš Spragtuko baletu ir sportiniais, dantų gyd. P. Vaitaitienė -- pirmuoju savarankišku darbu madų mokykloje, žebenščių kailių papuošimais bei kepuraitė, povo plunksnų spalvomis ir raštais, cilindro formos sijonui baliniais, E. Kučiūnienė -- smailia iškirpte, priešakyje aptemptu, užpakalyje laisvu palaidinuku, plaukiančios gubės itaka, operiniais ir vakariniiais iš ak-somo, M. Meškauskaitė -- chemijos magistrė -- platėjančiu žemyn sijonu, nežymiai nuleistu liemeniu, savotiškais iškirpimais, vilna su šilku bei drabužėliais įvairiomis progoms.

Gražiai nuteikė visus vaikeliai, A. Olšauskaitė -- paveiklinis modeliukas angeliukas, A. Mackevičius ir D. Palubinskaitė -- Cezaris ir Kleopatra -- 3 ir 4-rių metelių buvo tikrai ža-vūs.

Clevelandietės irgi nenusileido. O. Karpienė pateikė, dieni-nių, kokteilinių ir vakarinių vaiz-dų iliustracijų, rusvos, bet gyvos, linksmos spalvos, keturkampia

STASĖ OLŠAUSKIENĖ modeliuoja savo siūtą brokados vakarinę suknelę.

V. Noreikos nuotrauka

apikakle, M. Maziliauskaitė -- Burdett -- elegantiškus, nesudėtingus fasonų, lengvų linijų, M. Musteikytė -- premijuota eilutė, kaiku-riose dalyse primenančia gubės plaukimą, D. Ramanauskaitė vis-iškai tinkančiu jaunai gyvai mergaitė pavyzdėliu, žaismingu ir kukliu.

Laukiamoji parodos apoteozė buvo iškilnioji Lyric operos solistė Pr. Bičkienė. Dainavo dviem išėjimais: Gėlės iš šieno -- Vl. Jakubėno, Myli, nemylė -- P. Mascagni, Musettos ariją iš La Boheme op. -- G. Puccini ir ariją iš Gianni Schicchi op. -- G. Puccini. Besitobulindama jau daug pasiekusi. Muzikalumas, bal-so valdymas bet kuriame registre, bet kuriuose atspalvuose, frazių bei nuotakių raiška, tembro pagražinimai -- visa tai -- rinktinio, didelio masto ir drąsių polėkių solistės puošmenos. Rankos tvardomos, bet gyvos, judrios, laisvos. Mimika ir pozos gerai derinamos prie turinio. Defiliavo, kaip ir kiti modeliai, teatriniu bei operiniu tualetais, susietais su dainuojamais kūriniais -- tuo pačiu titeliu.

Temperamentingai ir sklandžiai lydėjo solistė A. Prapulytenytė -- vadovavusi taipgi parodai. Paaiškėjo vertinga žymios dainininkės partnerė, kad ir pasitenkinusi gerokai išgverusiu pianinu.

Beveik visas madų atstoves sušukavo M. Plečkaitienė, aiškiai numatydamas kiekvienos šukuosenos tikslą ir tuo būdu lyg taikindama ir veidui, ir drabužiams, ir bendrai darnai.

Adv. J. Smetona padėjo parodos veikėjoms ir paryškino labdaros kilnumą, įkvėpimą dirbti labdarai, taip vykusiai panaudojant lietuvišką talentą.

Pagrindinis šios parodos tikslas -- sudaryti lėšų senelių namų statybai Putname, bus patiesinės dėtas viltis ir pastangas.

Vl. Braziulis

KAS IR KUR?

VILNIAUS DIENA CHICAGOJE

• Vytautas šliupas, 2735 W. 69 St., Chicago 29, Ill., išrinktas naujuoju Akademinio Skautų Sąjūdžio Vadijos pirmininku. Jo pavaduotoju — Leonas Maskaliūnas. Šalia jų į ASS vadiją dar įeina Akademikų Skaučių Draugovės, Korp! Vytis ir Filisterių Skautų S-gos CV pirmininkai. ASS drauge su Lietuvių Skautų Brolija ir Seserija sudaro Lietuvių Skautų Sąjungą.

• Prezidento A. Smetonos monografiją per Br. Tiškų, ALT S-gos E. St. Louis skyriaus sekretorių, užsiprenumeravo: J. Gumbelevičius, Br. Tiškus, Dr. Ant. Čerškus, J. Petrikas, Alb. Paulikaitis ir J. Kleinaitis.

LIETUVIŲ STUDENTŲ SĄJUNGOS VISUOTINIS SUVAŽIAVIMAS

Lietuvių Studentų Sąjungos visuotinis suvažiavimas įvyks lapkričio 23-25 dienomis Chicagoje. Šis suvažiavimas bus ypatingai aktualus Studentų Sąjungos istorijoje, nes pramatomas senai lauktos reformos ir statuto pakeitimai. Jau yra sudarytas komitetas kuris, kartu su centro valdyba studijuos Studentų Sąjungos padėtį ir suvažiavimui pristatys pageidautinas reformas. Tačiau, kad reformos būtų teisėtai pravestos, suvažiavimas turi turėti quorumą. Šiuo metu tikėtis quoromo galima tikrai Chicagoje, nes tai skaitlingiausias Studentų Sąjungos skyrius. Tuo pačiu, praėjus parodė, kad Chicagoje įvykę suvažiavimai yra gausiausi.

1962 metų Studentų Sąjungos suvažiavimas bus oficialiai atidarytas lapkričio 23-ą dieną, Chicagoje, Morrison viešbutyje, 79 West Madison St. Pagrindiniais kalbėtojais bus Dr. Henrikas Nagys, Dr. R. Šilbajoris ir Algimantas Mackus.

New Yorko lietuviai!

Jau kelintą kartą, bet ne paskutinį, prašom Jūsų aukos vardan tą, kurie nebepajėgia iš Sibiro ar Arktikos sričių išeiti, kurie skursta nuolat apgrobiamose Lietuvoje, kurie būtinos pagalbos reikalingi Vokietijoje, Lenkijoje ar dar kitur.

Mūsų kalba tebūnie trumpa — pasiųskim auką, galimai didesnę, Padėkos Dieną švęsdami ir Kalėdų belaudami Didžiojo New Yorko Balfio vajuos progą.

Vajus pradedamas lapkričio 4 d. ir baigiamas gruodžio 4 d.

Tegul kiekviena šeima pamiršta nebūtinius reikalus vieną savaitę ir sutauptą dešimtinę pasiunčia Balfui šalpos reikalams.

Aukas siųsti Balfui, 105 Grand St., Brooklyn 11, N. Y.

Vajuos Komitetas

Lapkričio 10 d. Chicagoje Jau-nimo Centro patalpose Vilniaus Krašto Lietuvių S-ga, talkinin-kaujama LB Chicagos apygardos, Istorikų Dr-jos, Maž. Lietu-vo Lietuvos Dr-jos, L. Kū-rėjų savanorių S-gos, L.V.S. "Ramovė", D.K. Birutės Dr-jos ir Lietuvių Agronomų S-gos, ruo-šia Vilniaus Dienos minėjimą. Šiam tikslui yra sudarytas komi-tetas iš suminėtu organizacijų atstovų. Komiteto pirmininku yra pakviestas Lietuvos gen. konsu-las dr. P. Daužvardis.

Minėjime progai pritaikintą kalbą pasakys A. Kaulėnas, Minėjimo meninę programą atliks solistai A. Brazis, D. Stankai-tytė ir "Vyčių" choras, vado-vaujamas F. Strolis. Solistams akompanuos J. Byanskas.

Programos papildymui ir pa-žvairinimui yra pakviesti aktori-riai E. Rukuižienė, A. Brinka ir A. Dikinis.

Kaip matyti, programa yra įvai-ri ir įdomi, išpildoma mūsų ge-riausių aktorių bei solistų.

NEW YORK

* SKAUTŲ ŠVENTĖ -- iškil-minga Tauro ir Neringos tuntu sueiga -- įvyko lapkričio 4 d. Apreiškimo salėje Brooklyne. Su šia švente New Yorko skautai pradėjo savo sąjungos 45-tuosius metus ir kartu pagerbė Maironį jo šimto metų gimimo sukakties progą. Skaučių Seserijos dvasios vadovas kun. St. Yla įdomiai kal-bėjo apie lietuvių didįjį poetą. Šventė baigta gyvu pasilinksmi-nimu.

* DAIL. ČESLOVAS JANUŠAS spalio 31 d. demonstravo aliejinės tapybos techniką St. Luke's Art Guild nariams ir svečiams Mal-ba, L.I., N.Y. Trumpai prieš šią demonstraciją, dail. Janu-šas turėjo ir kitą -- East Wil-liston, L.I. miesto bibliotekoje tos vietovės Art Group nariams. Abi demonstracijos amerikiečių buvo sektos su dideliu susidomė-jimu. Dail. Janušas tokių demons-tracijų amerikiečiams jau turė-jo arti 30, ir iš visur yra gavęs gražių padėkos laiškus ir įver-tinimų. Šiuo metu dail. Janušas su savo darbais dalyvauja meti-nėje Long Island Art League meno parodoje Douglaston, L.I., N.Y.

* JUOZAS ANDRIUŠIS, turįs nuosavybių pardavimo ir apdrau-dimo įstaigą Woodhavene, sutiko būti Chicagoje susiorganizuojusio Marijampolės Rygiškių Jono Gim-nazijos 100 metų sukakties minė-jimo Komiteto atstovu New York-e. Suinteresuotiems jis suteiks informacijas apie ruošiamą minė-jimą Chicagoje ateinančių metų gegužės mėn. pradžioje.

* DR. P. VILEIŠIS iš Water-bury, Conn. skaitys paskaitą Lie-tuvos kariuomenės 44 metų su-kakties minėjime, kurį New Yorko ramovėnai ruošia lapkričio 24 d. Apreiškimo salėje Brook-lyne. Programoje dar bus Ope-retės choras, taut. šokiai, vai-šės ir šokiai.

* GABIJOS LEIDYKLA ir šie-met paskelbė metinį knygų iš-pardavimą, kuris truks iki metų pabaigos. Gabijos leidiniai ypa-tingai atpiginti. Leidyklos adre-sas: 87-85, 95 St., Woodhaven 21, N.Y.

* GEDIMINAS GRAJAUSKAS, pasižymėjęs sportininkas, atsi-kėlė nuolatiniam gyvenimui iš Hartford, Conn. Čia jis įsijun-

Lapkričio 27 d. Chicagoje buvo susirinkę keli šimtai svečių pagerbti senosios kartos ateivį Albiną Laurutėną, sulaukusį 75 metų amžiaus, nepailstamą veikėją SLA organizacijoje, Demokratų Klube ir Vilniaus Krašto Lietuvių Sąjungoje. Nuotraukoje sukaktuvinkas tarp grupės svečių. Pirmoj eilėj stovi: Dr. Drangelis, Val. Šimkus, A. Kumskis, Gugienė, Albinas Laurutėnas, Snarskienė ir P. Dargis. Antrojo eilėj: Juo-zaitis, Vaidyla ir Skeivys. Lungio nuotrauka

M. KRIPKAUSKIENĖS DOVANA CHICAGAI

Ruduo ir žiema sugrąžino mus iš atostogų, kurortų ir paplūdimių į miestus, į nuolatines mūsų gyvenvietes. Ruduo ir žiema kaip tik yra tas laikas, kurį mes pašvenčiam mokslui, menui, kūrybai. Juk tie dalykai ir žymės išėjusių iš šios žemės amžinumą, po mirties, po gaudžių kalbų ir nekrologų...

Todėl nenuostabu, kad Chicagoje kiekvieną rudenį ir žiemą matomas lietuvių dvasinis atgimimas, kuris ypač pastebimas mene ir kūryboje. Sunku čia suminėti visus šios žiemos sezone Chicagoje buvusius ar būsimus kultūrinius įvykius. Norisi sustoti ties vienu iš jų — sol. Monikos Kripkauskienės, koloratūrinio soprano, rečitaliu, kuris įvyks gruodžio 9 d. Chicagoje.

Monika Kripkauskienė iš-eivijos lietuviams pažįsta-ma iš eilės koncertų ir ope-ry. Muzikos mokslus ji pradėjo Lietuvoje, šiauliuose, pas sol. Byrą. Trentyje, Bamberge, susitiko su muz. St. Sodeika ir pradėjo dai-nuoti amerikiečiams ka-riams. Vėliau iš to dainini-nių sąjūdžio išsivystė "Dai-navos" ansamblis. Taigi ir M. Kripkauskienė yra viena iš "Dainavos" ansamblio pirmūnių.

Chicagoje, kur ji nuola-tos gyvena, savo karjerą pradėjo 1952 m. pasirodžiu-si "Margučio" koncerte, Morrison viešbutyje. Debiu-tas puikiai pavyko, po to jai buvo atviros durys į vi-sus pirmaeilius lietuvių koncertus ne tik Chicagoje, bet New Yorke, Kanadoje ir kitose lietuvių kolonijose.

gė į Lietuvių Atletų Klubu eiles, suorganizavo tinklinio komandas ir jas kas savaitę mankština.

* A.VAKSELIS IR P.VA-LAI-TIENĖ kiekvieną trečiadienį F. Lane mokyklos patalpose Wood-havene mankština ir moko žai-dimų pačius jauniausius (5-12 m) Liet. Atletų Klubu narius -- šeš-tadieninės liet. mokyklos moki-nius. Susirenka ne tik gausūs būriai jaunimo, bet ir jų tėvų. (js)

Koloratūrinis sopranas tai, gal būt, vienas iš publikos mėgiamiausių balsų. M. Kripkauskienės pasirody-mus visur lydėjo ir tebedydi

pažiūrų neslepia, jomis di-džiujosi. Tai charakterio asmenybė. Tokias asmeny-bes gerbia visi. Į jos reči-talio rengimo komitetą su

Solistė MONIKA KRIPKAUSKIENĖ

V. Noreikos nuotrauka

noru jėjo įvairaus ištikini-mo žmonės, jėjo, gerbdami ją kaip menininkę ir kaip asmenybę.

Tikėkime, kad jos rečita-lis gruodžio 9 d. Chicagoje bus neeilinė muzikos šventė ir sutrauks šimtus jos ger-bėjų ir muzikos mylėtojų. VI. Ramojus

SIMFONINIS KONCER-TAS CHICAGOJE

Lapkričio 25 d. Chicago-je, Marijos Aukšt. Mokyk-los salėje rengiamas turi-ningas ir platus koncertas. Vyriausiu rengimo vadovu yra komp. prof. V. Jakubė-nas, koncerto dirigentas komp. Jeronimas Kačins-kas. Koncerto programoje pirmą kartą bus atliekami lietuvių kompozitorių kūri-niai: J. Gaidelio "Lietuviški šokiai", VI. Jakubėno "In-termezzo" ištrauka ir J. Ka-činsko "Vilniaus siuta". Be to, programoje dalyvaus solistas Vaznelis su dviem VI. Jakubėno dainom, Lietuvių operos choras išpildys S. Šimkaus Pagirėnų operos įžangą "Saulė motina paki-lo" ir kt. Pagaliau, bus dar išpildyta Karlovičiaus "Lie-tuviška rapsodija".

Koncerto pradžia 3:30 v. p. p. Bilietai gaunami: Chi-cagoje — Marginių krautu-vėje, 2511 W. 69 Street ir Ciceroje — Stangenbergo krautuvėje 51 St. ir 50 Ave. kamps.

NAUDINGAS ALT LEIDINYS

Jau išspausdintas 101 puslapio ALT leidinys ang-lų kalba "A VISIT TO SO-VIET OCCUPIED LITHU-ANIA" (Vizitas į Sovietų okupuotą Lietuvą).

Leidinio turinys — vie-nos chicagietės tikri pergy-venimai 1961 m. okupuoto-je Lietuvoje, buvusios ten su ekskursija.

Knygelė labai naudinga platinti visuomenės tarpė. Paduodami tikri faktai apie okupantų darbus, jų san-tvarką, elgesį su žmonėmis ir bendrai nušviečiama bol-ševikinė tvarka.

Knygelės kaina — \$1.00. ALT būtų dėkingas, jei už-sakytajai prisiųstų drauge ir pašto išlaidų padengimui.

Užsakyti galima ALT Centre šiuo adresu: Lithua-nian American Council, Inc., 1739 So. Halsted Street, Chicago 8, Illinois.

A. VALEIŠAITĖS ŠOKIO STUDIJS KALĖDINIS PASIRODYMAS

į v y k s

š. m. lapkričio mėn. 18 d., 3 val. p. p.

Jaunimo Centre

5620 So. Claremont St.

Programoje bus išpildomi Arcangelio Corelli ir Schumann kūrinių ir Ritminės gimnastikos pa-grindai. Konferuos p. E. Vilutienė. Bilie-tai gaunami pas Studijos mokinių tėvus ir prie įėjimo.

TIK PER PĖDĄ

su trupučiu nuo sienos teatstoja naujausieji televizijos apa-ratai, Hi Fi stereo aparatai, vokiški -- penkių firmų, Pate-fonai, magnetofonai, radijai. Gradinskas, 2512 W. 47th Str., Chicago, Ill., FR 6-1998.

L. S. T. Korp!
Neo-Lithuania
Chicagoje

Maloniai kviečiame Jus atvykti į
L. S. T. Korp! Neo-Lithuania
40 metų sukakties paminėjimo

ŠVENTĖ

įvykstančią lapkričio 10 d.

Midwest Hotel patalpose,
6 No. Hamlin Ave., Chicagoje.

Apie Jūsų sutikimą šventėje dalyvauti ir atvykstančiųjų asmenų skaičių prašome pranešti iki lapkričio 8 d.

Juozui Zemaičiui
HE 6-2231 nuo 7-9 val. vak.

ŠVENTĖS PROGRAMA

- 10 val. Pamaldos už korporacijos mirusius Jaunimo Centre, 5600 So. Claremont Ave.
- Po pamaldų vykimas (šv. Kazimiero kapinės ir gėlių uždėjimas ant mirusiųjų kapų.

- 7:30 v. v. Iškilminga Korp! Neo-Lithuania sueiga, Midwest Hotel.
- L.S.T. Korp! Neo-Lithuania junjorų kėlimas į senjorus.
- Vakariėnė ir šokiai.

Sokiams gros Balkan Strings orkestras.

Įėjimas: \$5.00 Studentams: \$3.00

